National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont.
L
National Library
Bibliothèque Nationale

VABA EESTLANE

registration number — 1089.
Second class mail

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 46 (3063) XXXIII aastakäik | Teisipäeval 19. juunil 1984 — Tuesday, June 19, 1984 | Üksiknumbri hind 70 cent

Peetri koguduses tähistati Eesti lipu 100. aasta õnnistamise juubelit. Pildil moment jumalateenistusest, vasakult praost A. Taul õnnistamas, tema kõrval õp. E. Heinsoo, lipu juures valvel Pia Kori, Martin Juuse ja Liisa Soots.

Foto: Vaba Eestlane

Kitsendusi võõrastega suhtlemisel

Kolm uut muudatust N. Liidu seadustes võõrastega kontaktide hirmutamiseks

MOSKVA — N. Liit, üks maailma suletumaid ühiskondi, on teinud veel uusi samme suletumuse poole, et hoida oma rahvas eemal võõrastest. Uus seadus ütleb, et kodanikke võidakse karistada või isegi vangistada, kui nad annavad peavarju, transporti või muid „teenindusi" võõrastele ilma ametliku loata.

See on kolmas muudatus riigi seaduste koodeksis tänavu, mis piirab nõukogude kodanike kontakte välismaalastega, kes elavad või reisivad N. Liidus. Nõrgalt sõnastatud seadust võib laialt kasutada igas mõttes, et iga nõukogude kodanik, kes annab võõrale oma eraautos kütiti või annab talle oma korteris ööbimise võimaluse, võtab sellega riski, mis võib tuua karistuse, mis tõuseb nädalapalgani, „hoiatavad" ametivõimud, või nad satuvad kriminaalse süüdistuse alla.

Lääne diplomaadid ütlevad, et mis iial võib olla karistuseks nõukogude kodanikele,

nad mõistavad, et tõeline oht on, et sellised eksimused võivad jääda alaliseks plekiks nende pabereisse,

mil on külmutav efekt nende edaspidisele karjäärile või privileegiumeile.

Uus seadus, mis hakkab kehtima 1. juulist, on osa üldisest suunast, millega N. Liit näib katsuvat veelgi enam sulgeda ennast oma piiridesse ja palju tihedamalt olla eraldatud välismaailmast.

Emigratsioon N. Liidust on tegelikult lõppenud, ametivõimud on tõstnud uusi barjääre Lääne kultuurimõjude vastu

ja Kreml näib olevat otsustanud piirata mentaalse ameerikavastase programmiga vene rahva vaimsust,

rääkides agressioonist ja hoiatades inimesi USA vastu.

Jaanuari muudatus kriminaalkoodeksis oli mõeldud suurema informatsiooni väljavoolu tõkestamiseks Läände, mis kirjeldab N. Liidu riiklikku ja sotsiaalset süsteemi. Uus seadus, artikkel mis vastab ligikaudu USA kriminaalkoodeksile punk 13—1, näeb ette karistusi kuni 8 aastat vangistust või sunnitöölaagrit, lugedes tegelikult igasuguse informatsiooni saladuseks oma töökohast, mis pole mitte spetsiifiliselt tunnistatud avaldamise kõlbuliseks.

Seaduseelnõu kohaselt „andes võõrale organisatsioonile või nende agentidele majanduslikku, teadustehnilist või muud informatsiooni, mis sisaldab kutsealast saladust või kogudes sellist informatsiooni sellel eesmärgil, seda karistatakse kuni kolmeaastase „vabaduse kaotusega".

Karistus tõuseb kuni 8 aastani, kui riik leiab, et informatsiooni lekkimine on toonud „tõsiseid järeldusi".

Riigis, kus selline ametlik informatsioon, nagu imikute surevus ja eraautode arv on hoitud salajasena, näib uus seadus laiendavat ametlikku saladuse definitsiooni tegelikult igas asjas, mis pole mitte saadaval ametlikes ajalehtedes „Pravdas" ja „Izvestias".

Lääne vaatlejad on ka märganud, et N. Liit eksib Helsingi 1975. a. sõlmitud kokkuleppe vastu,

mille kohaselt N. Liit ja enam kui 30 teist riiki kohustusid võimaldama vabamat ja laiemat informatsiooni levitamist kõigis vormides

koostöös kõikjal informatsiooniväljadel ja informatsiooni vahetamist teiste riikidega.

Kolmas muudatus N. Liidu seaduste koodeksis kuulutas jaanuaris kehtivaks laienduse „anti-nõukogude agitatsiooni" definitsioonis; üldsõnaliselt on see eksimus, mille alusel paljud dissidendid on mõistetud pikemaks ajaks vangistusse.

Nõukogudevastane agitatsioon on uuesti defineeritud ja sisaldab nüüd mitte ainult aktiivset ettevalmistust rezhiimivastase ja sellele kriitilise materjali levitamist,

vaid ka kirjutised, trükised ja muus vormis tööd, millest võib välja lugeda nõukogudevastasust.

Kuigi kohtuprotsessid peavad veel seda seaduseelnõu selgitama, näib see olevat kohaldatav igale, kes on hoidnud sõbra või sugulase kirja, mis sisaldab lause mida riik võib pidada korda õõnestavaks.

Seaduse muutmisega tõusid ka karistuste normid ja nüüd võidakse määrata sellise süüteo eest kuni kümme aastat sunnitöölaagrit ja sellele lisaks veel viis aastat eksiili. Samuti kuuluvad selle alla need, kes aktsepteerivad „raha või muid materjale võõralt organisatsioonilt või isikult, kes on tegutsenud selliste organisatsioonide huvides."

Üks kogenud Lääne asjatundja ütles,

et „täht-täheliselt võttes võib seda muudatust laiendada nii tavalisele asjale, nagu saades välismaalt paari dzhiine".

Seda võidakse kohaldada kirjanikele, kes saavad raha nende ilma riikliku loata välismaal avaldatud tööde eest.

See muudatus on selgelt mõeldud poliitiliste vangide perekonnaliikmete hirmutamiseks, kes aktsepteerivad abi Lääne organisatsioonidelt. Üks selline näide on Solzhenitsõni Fond, mille rajas kirjanik A. Solzhenitsõn, et varuda toitu ja riietust N. Liidu kodanikele, kes on kaotanud oma elatumisvõimalused poliitilisel põhjusel.

Liberaalid valisid John Turneri

Uus peaminister astub ametisse juba juuni lõpul — Liberaalid soovitavad kiiresti korraldada uusi valimisi

OTTAWA — Möödunud nädalalõpul toimus Kanadas liberaalide partei konverents uue parteijuhi, samal ajal ka uue Kanada peaministri valimiseks. Pärast kolm kuud kestnud valimiskampaaniat, mille ajal seitse kandidaati otsisid omale partei ridadest toetajaid, olid võistluse huvifookusse jäänud John Turner ja Jean Chretien, kelle populaarsust peeti mitmete eeluurimiste ajal enamvähem võrdseks.

Kandideerisid J. Chretien, D. Johnston, M. MacGuigan, J. Munro, J. Roberts, J. Turner ja E. Whelan. Möödunud reedel pidas igaüks neist kõne tutvustades oma ideid. Laupäeva pealelõunal toimusid valimised, millest osa võttis 3440 partei liiget. Esimesel hääletamisel sai Turner 1593, Chretien 1067, Johnston 278, Roberts 185, MacGuigan 135, Munro 93 ja Whelan 84 häält. Nõuetav arv oli 50 prots. häälte arvust.

Esimese vooru järel MacGuigan läks oma hääletajatega üle Turneri poolele, teised peale Johnstoni toetasid Chretieni. Teisel hääletamisel sai Turner 1862, Chretien 1368 ja Johnston 192 häält.

Sellega oli uueks Kanada liberaalide partei juhiks ja Kanada 17. peaministriks valitud endine minister John Turner,

kes 16 aastat varem oli pidanud alla andma neljandal hääletamisel Pierre Eliot Trudeau'le.

Turner lubas kümnele tuhandele vaimustatud liberaalile pühenduda „ihu ja hingega" parema Kanada ülesehitamiseks tuumavabas maailmas. Ta ütles, et tema primaarne eesmärk on töövõimaluste parandamine ja lootis, et usaldus ja kaastunne võiksid olla tema juhtmotiivid. Ta soovis uut kanadalaste koalitsiooni liberalismi tugevdamiseks.

Järgnenud pressikonverentsil ta lubas teha

siseriiklikus elus esimeseks eesmärgiks tööolude parandamise ja välispoliitikas lubas jätkata P. E. Trudeau rahuinitsiatiivi.

Ka lubas ta parandada vahekorda „meie hea sõbra USA-ga".

Läbirääkimised Trudeau ja Turneri vahel algasid juba möödunud pühapäeval, kus puudutati võimu üleandmisega seotud probleeme. Arvatakse, et see toimub juba juunikuu viimastel päevadel, 29. või 30. juunil ehk koguni 1. juulil, Kanada Päeval. Teatakse, et Trudeau ametnikud on pakkinud tema pabereid juba mitmel nädalal.

Pärast Trudeau ja ta valitsuse lahkumist moodustab Turner uue valitsuse,

kus arvatakse olevat liikmeid eelmisest valitsusest,

kuid kabineti liikmete arv võivat olla väiksem.

Liberaalsed parlamendiliikmed on soovitanud, et Turner kasutaks praegust liberaalidele soodsat rahva meeleolu ja korraldaks kiiresti uued parlamendivalimised. Liberaalide juhtide valimiskampaaniat võiks osaliselt kasutada ka parlamendi valimiskampaaniana. Mõnesugusteks takistusteks võivat olla kuninganna Elizabethi ja paavst Johannes Paulus II külaskäigud, mille ajal opositsioon ei pea õigeks valimiskampaania teostamist.

Nikaraagua mässulised pöörduvad lisraeli poole abi saamiseks

WASHINGTON — Suurim Nikaraagua mässuliste grupp plaanitseb pöörduda Iisraeli poole abi saamiseks, kuna USA Kongress pole suutnud anda majanduslikku toetust parempoolseile „contra" üksustele, kes võitlevad sandanistide valitsuse vastu. USA valitsus nõudis 21 miljonit dollarit mässuliste abistamiseks, aga demokraatlik Kongress lükkas toetuse andmise edasi CIA poolt teostatud Nikaraagua sadama mineerimise pärast. ABC televisioonisaates USA saadik ÜRO-s Jeanne Krikpatrick ja endine välisminister Henry Kissinger kaitsesid Nikaraagua sadamate mineerimist.

Reagan ja Tshernenko kohtuvat?

USA „vaikne diplomaatia" vahekordade parandamiseks N. Liiduga

WASHINGTON — USA president Ronald Reagan taotlevat „vaikset diplomaatiat" selleks, et kohata N. Liidu presidenti Konstantin Tshernenkot, pealegi võivat Reagan pehmendada oma opositsiooni piiratud anti-satelliitide relvastuse piiramiseks.

Valge Maja esindaja Larry Speakes ütles, et „väga lähedases tulevikus meil on võimalus alustada mõnesuguseid läbirääkimisi."

Tshernenko soovitas keelustada anti-satelliitide relvad sellekohases kirjalikus vastuses ajakirjanike küsimusele.

Reagani valitsus ütles, et sellist keeldu on raske teostada.

Kuid üllatuseks lisas Reagan, et USA pole andnud veel oma „ei" ettepanekule, vaid seda olukorda ja küsimust uuritakse. Üks läbirääkimisteks olevat avatud.

Reagan ütles, et ta on igal ajal valmis kohtuma Tshernenkoga ja märkis et USA ametivõimud on juba kasutanud „vaikset diplomaatiat" põhialuste panemiseks võimalikule kohtumisele. Reagan ütles, et täpne päevakord selleks nõupidamiseks pole vajalik.

Reagani seisukohtade kommentaatorid on leidnud, et N. Liit on veelgi sellistele läbirääkimistele vastu, aga rohkem „rääkimiste mõtte pärast". Reagani toon ei olnud nii range, kui ta tavaliselt on N. Liidu vahekordi käsitlenud. Ta ei öelnud midagi, mis näitaks, et ta võtnuks rohkem realistliku lähenemise Kremlile, kommenteeris seda omalt poolt N. Liidu Novasti agentuur. N. Liit olevat alati näidanud valmisolekut läbirääkimisteks, kui seda mõeldakse „tõsiselt ja ausalt".

Metropolitan United Church Toronto kesklinnas, Bond ja Queen St. East.
Reede, 6. juuli kl. 19.30
EESTI BAPTISMI 100. AASTA TÄHISTAMISE
JUUBELI-KONTSERT
Bass-bariton INGEMAR KORJUS ☆ Koguduse solistid ja ansamblid ☆
Juubelikonverentsi koorid CH. KIPPERI, MAAJA ROOSI ja dr. J. TALLI juhatusel
Kõneleb dr. AARAND ROOS
Sissepääs tasuta, kirikukorjandus.
KÕIK ON KUTSUTUD!

EKKT
EESTI KUNSTNIKE KOONDIS TORONTOS
erinäitus „Tervitus ESTO '84-le"
Metropolitan Toronto Library, 789 Yonge St. (üks blokk põhja pool Bloori)
Meeting Room A — 9.—14. juulini 1984
Avatud: esmasp. 2—8 p.l., teisip., kolmap. ja neljap. 10 e.l.—8 p.l.; reede 10 e.l.—6 p.l. ja laup. 10 e.l.—3 p.l.
Esinevad MAI JÄRVE, TIIU KADAK, KAI KÄÄRID, EDUARD LILLEPÕLD, JAAN MILJAN, MAGDA PIHLA, ERNA RELVIK, JOHN TANNER, ANTS VOMM ja BENITA VOMM. Sissepääs koos kavaga $2.—
ÜLEMAAILMNE EESTI KUNSTNIKE KOOSVIIBIMINE „LE PETIT GOURMET" RESTORANIS EATON CENTRE'IS, 4. KORRUSEL, ESMASPÄEVAL, 9. JUULIL 1984 KELL 6—9.30 ÕHTUL. KÕIK TERETULNUD! EKKT JUHATUS
Allmaaraudtee kasutajatel kunstinäitusele maa peale tulla Yonge-Bloori peatuses, jalutada üks blokk põhja poole; Eaton Centre'i peatus Dundas-Yonge.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Poolik „vabastamissõda"

6. juunil kogunesid Lääne-Euroopa ja Põhja-Ameerika riigipead eesotsas Inglismaa kuninganna Elizabethi ja Ühendriikide presidendi Ronald Reaganiga Põhja Prantsusmaale Normandia rannikule, et meenutada lääneliitlaste ühise hiiglasliku maandumisoperatsiooni 40. aastapäeva. Kokkutulek pidi esialgsete kavatsuste kohaselt olema tagasihoidlik, kuid paisus ootamatult suursündmuseks, mis märgistas ühest küljest Hitleri Saksamaa kokkuvarisemise algust, kuid kujunes teisest küljest ka nende tuhandete sõdurite mälestamiseks, kellede viimast puhkepaika tähistavad lugematud ristide read Normandia kõrgkaldal põliste puude all.

Võitluste ägedust ja suurt ohvrite arvu arvesse võttes on selge, et liitlaste sõjajõudude juhid ning kõigi väeliikide sõdurid andsid jäägitult oma parima Operation Overlordi nime all tuntud maandumisoperatsiooni õnnestumiseks. Seda sõjakäiku, mis pidi kergendama venelaste olukorda idarindel ja kujunema kirstunaelaks natsi-Saksamaale, nimetati „vabastamissõjaks", millega vihjati vabaduse taastamisele Euroopas ja Hitleri türannia kukutamisele ja lõplikule likvideerimisele.

Nüüd tagantjärele paljukõlavat sõna „vabastamissõda" hinnates ning selle maandumisoperatsiooni ohvreid mälestades tundub irooniana, et tuhandete liitlassõdurite maale saatmine kujunes küll laialulatuslikuks Lääne-Euroopa riikide vabastamissõjaks, kuid samal ajal kergendas see vene punaarmee olukorda idarindel ning võimaldas neil edasi tungida ja võimalikult laialdasi territoriaalseid alasid Kremli hirmuvalitsuse alla painutada. Nõnda võiks ütelda, et Normandia maandumisoperatsioon kujunes „vabastamissõjas" Prantsusmaale, Belgiale, Hollandile ja Itaaliale, kuid põhjustas Balti riikide, Poola, Tshehhoslovakkia, Ungari, Rumeenia, Bulgaaria ja teatud määral ka Jugoslaavia langemist Moskva orbiiti ja kontrolli alla.

„Vabastamissõjale" nende piirijoonte tõmbamine ei ole läänemaailma sõjaväeliste juhtide ja sõdurite teene, vaid vastutus selle eest langeb läänеriikide tolleaegsetele riigimeestele ja poliitilistele juhtidele. Kahtlemata oleks 1944. aasta juunis Normandias maandunud ja kiiresti edasi tunginud liitlaste sõjajõud palju kaugemale jõudnud ja palju laialdasemaid piirkondi suutnud vabastada, kui poliitikud ei oleks nendele kiirmarssi ida suunas pidurdanud. „Vabastamissõja" poolele teele seisma jätmine otsustati tegelikult 1945. aasta veebruaris Krimmis, Jaltas toimunud nn. Kolme Suure konverentsil, kus läänеriikide juhid, eesotsas igasuguse poliitilise orienteerumisvõime kaotanud Ühendriikide tolleaegse presidendi Rooseveltiga, Stalinile suuri järeleandmisi tegid ja kogu Ida-Euroopa Moskva kontrolli alla andsid.

Jaltas tehtud otsuste põhjal loodi ka selline loogika ja normaalse mõtlemise vastane olukord, kus osalt läänеriikide kontrolli alla jäänud Saksamaa pealinn Berliin jäi kaugele nõukogude tagalasse, mis on tekitanud Lääne-Saksamaale ja teistele läänеriikidele palju peavalu, suuri probleeme ning majanduslikke koormusi. Berliin jääb ida ja lääne vahele alaliseks tüliõunaks ning vastavate olukordade ja eelduste tekkimisel võib Berliini ümber kujuneda Moskva poolt algatatud uus kriis.

Sellest ajast saadik, mil liitlaste väed 1944. aasta 6. juunil Normandias maandusid, on maailma poliitilises struktuuris palju muutund ning endistest sõpradest on saand vaenlased ja endistest vaenlastest sõbrad. Lääne-Saksamaa moodustab praegu NATO riikide peres Ühendriikide tugevama ja truuma liitlase, kuna läänеriikide liitlasena Teises maailmasõjas võidelnud N. Liit on kujunenud oma endistele sõpradele vihasemaks ja tülikamaks vastaseks ja vaenlaseks. President Reagani ajal on Ühendriigid üle saanud oma senisest ummisjalgsest välispoliitikast ning toibunud sellest kaootilisest hirmust, mida tunti N. Liidu ees. Kuid Ida-Euroopa riikide vabastamine on vaatamata presidendi pingutustele ikka veel kaugel mägede taga ja väljavaated selleks praegusel momendil on minimaalsed.

Normandia maandumisoperatsiooni 40. aastapäeval tuleb hinnata neid mehi, kes andsid oma elu suure eesmärgi — Euroopa vabastamise — saavutamiseks. Nende meeste mälestusele laskub siiski tumeda varjuna läänemaailma tolleaegsete riigijuhtide lühinägelikkus ja naiivsus, mis tõi sõja lõppedes kaasa poole Euroopa painutamise teise terrorirezhiimi — kommunismi — alla.

K. A.

Soovitakse teadlaste vahetamist N. Liiduga

Vaatamata kõikidele N. Liidu trikkidele ja USA aadressil levitatud valedele ning teotamistele on USA Teaduste Akadeemia otsustanud saata juunis Moskvasse oma delegatsiooni, et läbi rääkida teadlaste vahetamise küsimustes. Teatavasti katkestas akadeemia teadlaste vahetamise 1979. a. detsembris kui N. Liidu väed tungisid Afganistani, kui Poola „Solidaarsust" suruti „vastu seina", kui Vene teisitimõtlejaid hakkas represseerima.

Märgitakse, et teadlaste vahetus alamas astmes pole õieti kunagi olnud katkestatud.

Moskvasse sõitva delegatsiooni juhiks on USA T. Akadeemia president ise. Moskvas olevat nende vastuvõtjaks sealne kroonu akadeemia, mille moodustajaks on Kremli poliitbüroo.

VES

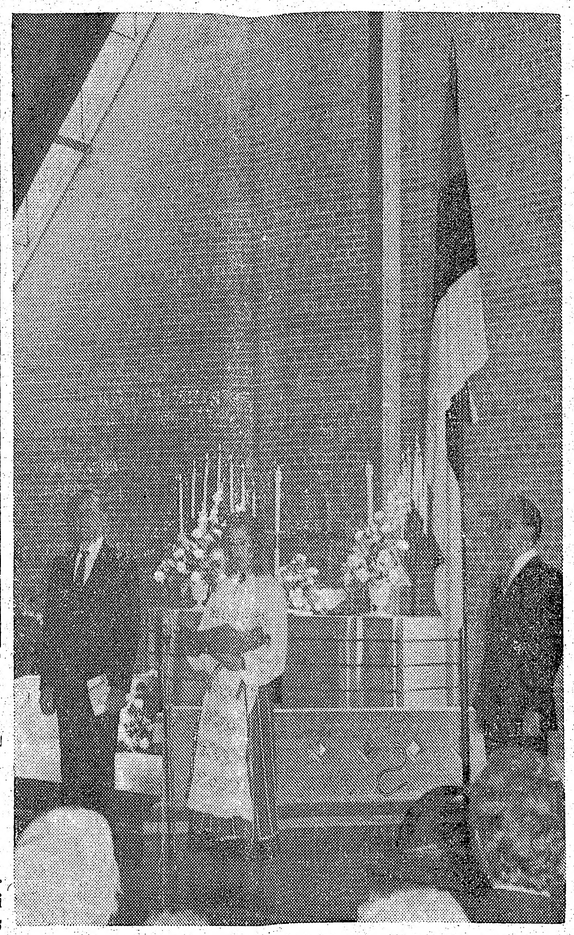

Peetri koguduses toimunud Eesti lipu 100. aasta juubeli tähistamisel olid kaastegevd kolme eriajajärku märkivad osalised, vasakult EV aupeakonsul I. Heinsoo, kes luges riigivanem K. Pätsi kõne, mis peetud 1934. aastal, Miss ESTO-84 kandidaat Kristi Lüdig, kes luges lipule pühendatud luuletuse ja Eesti Üliõpilaste Seltsi esimees Ivar Nippak, kes luges lipu õnnistamise aegse EÜS'i esimehe P. Hellati kõne.

Foto: Vaba Eestlane

APELL

14. juunil 1941 teostas Nõukogude Liit esimesed suurküüditamised Baltikumis. Üks aasta varem okupeeris sama suurvõim kolm väikest Balti riiki Läänemere kaldal. Kuni tänaseni on N. Liit küüditanud Baltikumist üle 600.000 inimese, kelledest väga suur osa pidi lõpetama oma elupäevad ebainimlikes oludes ja karmi kliimaga Siberis.

Peaaegu kõiki N. Liidu poolt alistatud ja nende marionettide poolt valitsetavaid rahvaid on tabanud sama saatus.

Mainigem ka, et Ida-Euroopa — Poola, Ungari Tshehhoslovakkia ja mitme teise maa — vastupanuliikumised on avaliku kriitika avaldamise pärast kaotanud oma ridadest palju patrioote.

Tähelepanuväärivad oma julguse, algatusvõime ja vapruse poolest on balti rahvaste vabadusvõitlejad oma kodumaadel. See on viinud nende vangistamisele ja Siberisse-saatmisele. Vaba sõna kasutamine demokraatlikul viisil võib sageli lõppeda pikaajalise vangistusega või halvemal juhul isegi surmaga (näit. Jüri Kukk).

Ülemineval ja ka möödunud aastal kuulutas USA president Ronald Reagan 14. juuni Balti vabaduspäevaks.

Sellele apellile allakirjutanud balti ja teiste rahvaste esindajad tahavad käesolevaga meenutada nii Baltikumis kui ka mujal küüditamise ja terrori ohvriks langenute mälestust ja juhtida kogu maailma tähelepanu ohule, mis varitseb ka praegu, eriti N. Liidu piiride läheduses asuvaid rahvaid, kui N. Liidu terrorile ei suudeta piiri panna. Siinkohal tarvitseb vaid nimetada Afganistani.

Oleme veendunud, et Läänes vabaduses elavad rahvad peaksid oma huvides selgitama hädaohtlikku N. Liidu poliitikat ja selle taga kummitavat terrorismi, mis võib saada saatuslikuks ka nende maadele ja rahvastele, kui saabub selleks soodus aeg.

TOETAME JA NÕUAME EUROOPA-PARLAMENDI MÖÖDUNUD-AASTASE RESOLUTSIOONI BALTIKUMI-KÜSIMUSES VIIMIST LRO-SSE.

NÕUAME N. LIIDU POOLT TEOSTATAVA VENESTAMISE JA MAJANDUSLIKU KURNAMISE LÕPETAMIST EESTIS, LÄTIS JA LEEDUS.

NÕUAME N. LIIDU VÄGEDE LAHKUMIST BALTIKUMIST, AFGANISTANIST JA IDA-EUROOPA MAADEST.

NÕUAME, ET N. LIIDU POOLT OKUPEERITUD VÕI NENDE MARIONETTIDE POOLT VALITSETAVAD MAAD SAAKSID DEMOKRAATLIKEL VABADEL ALUSTEL LRO JÄRELVALVE ALL ISE VALIDA SOOVITUD VALITSEMISE VORMI.

Stokholmis juunis 1984.

M. JUHKAM
Eesti Rahvusfondi esimees

Z. KRACZKOWSKI
Poola Põgenikenõukogu esimees

G. GRAUFELDS
Läti Rahvusfondi esimees

A. REZÖFI
Vabade Ungarlaste Koondise esimees

V. VILKENAS
Leedu Ühingu esimees

W. PATEK
ACEN-Delegatsiooni Stokholmis esimees

B. HAGARD
Balti Komitee esimees

Jumala nimel lehvitada lippu!

Me tahame hõisata sinu võidust ja oma Jumala nimel lehvitada lippu . . . Ps. 20:6

Pikk Hermanni kantsi tornis, meie rahvuse pealinnas lehvib juba ligemale 40 aastat punane plagu. Eesti rahval pole midagi ühist selle kirevalt verise, sirbi ja vasaraga dekoreeritud vägivalla ja orjastamise sümboliga. Eestlane on oma hingelaadilt demokraatlikult mõtlev ja tegutsev isiksus, kes pole kunagi sallinud terrorivõimu ja diktatuuri, ega ka sellele võitluseta alistunud.

Eesti rahvale ajaloolised südamelähedased ja põhjamaiselt karged värvid on sini-must-valge, mis oma tõlgitsuses on ligilähedased usulisele mõttele. Sinine tähendab taevasi, jumalikke jõude — usku paremusele, truudust, sõprust, usaldust; must peegeldab muremuljutusi (risti kandmist), meie rahva karmi ajalugu, põllumehe traaditsioonilist musta kuube ja ka maapinda, mida ta hoole ja armastusega on harinud; valge kajastab lootust helgemale tulevikule, südamepuhtust, ausust, õiglust, isegi valehdavaid kasetüvesid.

Ei mingeid revolutsioonilisi tapatalguid, purustamist, vihkavat klassivaenu ja taevase väe hülgamist.

Sini-must-valge on eestlasi ühendavaks trikolooriks, meie esindajaks kõigil mandreil ja maailma meredel — meie rahvuse auline võitluslipp. Sini-must-alge lipu all on eesti rahvas võidelnud enne iseseisvuse sündi . . . võitnud Eesti Vabadussõja, nautinud omariikluse helgeid päevi ja võidelnud II maailmasõjas ohvriterikast võitlust röövitud iseseisvuse taastamiseks. Ja see võitlus jätkub . . .

Detsembris 1918. a. heisati sini-must-valge Pikk Hermannile — ja saatuslikel juunipäevadel 1940 tallas punalipu bolshevik meie rahva vabaduse vale ja väevõimuga porri ning rebis maha me armastatud lipu. Ainult puhuti on hiljem eesti lippu nähtud lehvimas Pikk Hermannil, kahe jõhkra rezhiimi tuleku ja mineku lühikestel vaheaegadel — viimati septembris 1944 — enne Tallinna langemist. Ent tasalülitamata eestlaste mälestusis ja südameis lehvib ta uljalt veel praegugi, nii rõhutud kodumaal kui ka võõrastel radadel.

Juba eesti lipu pühitsemisel 4. juunil 1884 Otepääl (esialgul küll Eesti Üliõpilaste Seltsi värvidena) kinnitati kõnedes: „See lipp peab alati lehvima vaprate meeste ees!" „Oleks Eestimaa täis kuradeid, meie lippu nad ei võida!"

Sini-must-valgele on saabunud kibedad katsumise ajad. Tundub, et saatan on ise võimule pääsenud. Nõukogude Liit on oma küünte vahele haaranud sajad miljonid ohvrid. Näib, et elame kriitilisel perioodil, meie peaksime olema tugevad ja innustatud võitlejad — vaprad mehed ja naised vabaduse lippu lehvitades.

Shveitsi ühes katoliiklikus kantonis küsis mägimatkaja kunagi oma teejuhilt: „Miks on selle kuristiku nõlvakule asetatud Kristuse kuju?" Kuna ta mujal oli märganud ainult pühakute omi. Giid vastas: „See paik siin on nii ohtlik, et Issand ise peab valvama ja rändureid hukatuse eest hoidma."

Saatana vastases võitluses suudab üksnes Jumala Poeg aidata, ristikandev ja ennastohverdav Issand, kes on võitnud saatana väe.

Usuline laulik, tuginedes nähtavasti oma kogemustele väidab: „Ühed usaldavad vankreid, ja teised hobuseid (tolleaegse sõjaväe paremaid väeosi) meie aga oma Jumala nime!" Ka meie uurime hoolega poliitilist taevast — kas ei paista mingit lahendust. Ent meie ootused ja lootused on osutunud sageli petlikeks, kuna poliitiline eetika on kõvera joonega. Seljataga ollakse valmis maha sahkerdama rahvaid ja maid ning deklareerima inimõigusi koos nende õiguste suurima vägistajaga.

Usuinimene püüab süveneda Jumala tahtmisse. Tema sõna valgel ennast kotrollida ja hankida vaimset energiat, mis kannab üle kuristikkude. Heaks ja tulemuslikuks vabadusvõitluseks me vajame Kristuse idealistlikku ja vaprat võitlusvaimu, ennastohverdavat armastust ja ustavust lõpuni — kõrgemate paleuste taotlusel, kuhu kuulub Eesti ja Inimkonna vabadus. Roomlased klassifitseerisid võitluslippude väärtust :„Quo laceratius eo pulchrius!" — „Mida rebitum, seda kaunim!"

Ka meie sini-must-valge on narmastatud raskes heitluses, kuid see on ta eriline au ja väärtus, sest kulda proovitakse tules. Laulik soovitab hõiskavat optimismi kriitilistel aegadel ja lipu lehvitamist Jumala nimel:

„Tõsta lipp, las ajakäänul lehvib tõotus tuulte vääнul üle mandri, üle vee . . ." Hõisakem Elu ja Vabaduse Issanda võidust, usume inimkonna paremasse tulevikku — ja näeme vaimus meie püha trikoloori heiskamist võidumasti.

Praost Oskar Puhm

Heategevuslikud annetused

Möödunud aasta riigieelarves märgiti, et alates 1984. aastast ei esine enam tulumaksulehel isiku sissetulekust ilma tõenditeta mahaarvatav standard summana lubatud sada dollarit.

Järelikult käesoleva aasta kohta tuleb iga vähemgi heategevaks otstarbeks tehtud annetus tõendada vastava ametliku tähikuga, kusjuures seda tõendit väljaandev organisatsioon peab omama heategevusliku organisatsiooni registreerimisnumbri.

Seni nautisid lubatud mahaarvamist ka need isikud, kes tegelikult ei olnud mingeid heategevuslikke annetusi teinud. Samuti isikud kelle annetused aasta kestel olid olnud kusagil saja dollari piirides ja ei olnud üksikuid tõendeid talletanud, või ei soovinud aega kulutada nende ülesotsimiseks, kasutasid lihtsustatult lubatud standard mahaarvamist.

Eesti organisatsioonidest Kanadas omavad tavaliselt heategeva organisatsiooni registreerimisnumbri kiriklikud kogudused ja mitmed erisihilised organisatsioonid nende erisihtide piirides. Kõige laiema edasiannetamise õiguse omab aga Eesti Sihtkapital Kanadas. Selle organisatsiooni kaudu on võimalus erisoovide näol teha annetusi mitmesugustele mittekasutaotlevatele eesti organisatsioonidele, kusjuures annetaja saab üldsummalise annetustähiku sihtkapitali registreerimisnumbriga.

Eesti organisatsioonid ei ole seni teadaolevalt kasutanud moodust, kus korraldatakse koosviibimine eeskavaga või õhtusöögiga ja selle päämed osaliselt on tunnustatud heategevuslike annetustena.

Käesoleva aasta veebruaris avaldati valitsuse poolt uus muudatustega bülletään nr. IT-110R (Charitable Donations and Like Receipts: Tickets and Special Fund Raising Events), milles mõningal määral on lihtsustatud varem kehtinud valitsuse tõlgenduslikke eeskirju ja teisal täpsustatud ja kitsendatud valitsuse varemaid seisukohti.

Eelmärgitud bülletääni kohaselt registreeritud heategevad organisatsiooni või amatöör-spordiseltsid võivad oma sissetulekute suurendamiseks korraldada õhtusööke, balle, kontserte ja muid etendusi. Nendest osavõtt võib kas täiel määral või osaliselt olla annetuseks sellele organisatsioonile. Annetatav summa peab olema vabatahtlik, millest annetaja ei oota mingit tulu ja mille väärtus tõestatult ületab sündmusega seotud pääsme turuhinna.

Kui kaupa või teenindust taotletakse nende organisatsioonide kaudu, siis mingi osa hinnast ei moodusta heategevat annetust. Ka oksjonil enampakkumise kaudu ostetud esemete hinnast mingi osa ei moodusta heategevuslikku annetust. Samuti mitte ka pääsme hind sellele sündmusele.

Kui heategev sündmus on ühenduses loteriiga või preemiaga (prize), siis mingi pääsme osa ei moodusta heategevat annetust.

Heategevuslike annetuste ülemmääraks kalendriaasta jooksul on 20% isiku neto sissetulekust (tulumaksulehel liin 41). Kui aasta jooksul tehtud annetused ületavad lubatud määra, siis ülejääv osa on ülekantav järgmisse aastasse.

E. Soomet

VALVEARST NÄDALALÕPUL

23. ja 24. juunil
dr. H. Tari, tel. 922-3824

30. juunil ja 1. ning 2. juulil
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Eesti kultuuripärandit säilitatakse

Videosektsiooni juhataja Laine Pant vestleb oma tegevusest

Paljudel Toronto eestlaste sündmusil on märgatud tegelasi video-kaameraga, kes on jäädvustanud sündmusi. Nimeliselt on nad Eesti Kultuuripärandi Klubi Videosektsioon ja selle juhatajaks Laine Pant. Klubi on saanud kahel korral riiklikku toetust New Horizon Programmi raames, mille eesmärgiks on pensionäride isetegevuse toetamine. Klubi juhataja Laine Pant annab selgitust klubi tööst ja kes seda tööd teevad.

L. Pant ütleb, et Eesti Kultuuripärandi Klubi on tegutsenud juba 1980. aastast alates. Selle liikmeskond koosneb peamiselt pensionäridest, aga ka nooremaid on selle huvitava tööga liitunud, kus töökavasse on võetud eesti ühiskonnas toimuvate sündmuste, eriti nende kultuuripärandliku osa jäädvustamine helilindile, fotodele ja diapositiividele. Johtuvalt toimub klubi tegevus kolmes alasektsioonis: video, foto ja film.

Nagu L. Pant on juba töö iseloomu määritlenud, on selle generatsiooni inimesed,

kes tulid kodumaalt sõja ajal täiskasvanuina, läbi tegid II maailmasõja põgenikena ja on omale uue kodu asutanud uuskanadalastena siin mandril.

Prof. Karl Taagepera tähistas hiljuti oma 90. sünnipäeva. Pildil eakas teadlane vestlemas oma elust küsitlejale Vello Salole.
Foto: Vaba Eestlane

Neil on palju mälestusi, andmeid, teadmisi ja läbielamusi. Varsti on pooled Kanada eestlasist selles vanusegrupis.

See generatsioon kasvas üles vaba kodumaal ja mäletab ka neid „kuldseid aegu". Nad võivad mõndagi pajatada oma isiklike kogemuste põhjal väikerahva erakordseist edusammudest lühikese aja jooksul pärast vabaduse kättevõitmist. Selle kõrval ka kodumaa vabaduse kaotamisest, sõjasündmusist ja põgenike raskest põlvest ning poliitilisest ülekohtust väikerahvale. Need on nüüd juured Kanadas maasse ajanud ja loonud oma järelkasvavale noorusele inimväärsed elamistingimused.

Sellepärast oleks väga kahju, kui need mälestused kaoksid koos selle põlvkonnaga ja hiljem juuri otsivail järglasil puuduksid usaldatavad allikad oma vanemate ja nende kodumaa kohta.

Seda enam, et kodumaal kirjutatakse praegu ajalugu ümber.

Mälestusi on jäädvustatud suuliselt. Nüüd videolint aga võimaldab visuaalset elavat inimest jäädvustada sõnas ja pildis.

L. Pant ütleb, et see on meie ühiskonna arvukuse juures tohutu ülesanne, mida ei ole kunagi võimalik täita täies ulatuses, aga iga üksiku talletatud mälestus lisab väärtuslikku materjali meie ajaloole.

Klubil on oma tööplaan ammugi valmis ja kogemused olemas. Seni on video- ja helilindistatud õige mitme ala inimestega jutuajamisi ja videolindistatud ka mitmesuguseid üldsusele huvipakkuvaid sündmusi eestlaste elust Torontos.

Seda tööd kavatsetatakse jätkata. Klubi juhatus palubki kõiki, kel on huvitavaid mälestusi inimestest, sündmusist, tähelepanekuist ja läbielamusist mitmesugustes olukordades, klubiga liituda ja hakata kaasa töötama.

Eriti pensionäridel on siin tänuväärt ülesanne ja hea võimalus sisustada oma jõudeaega rahva hüvides.

Nagu juba märgitud on saadud riiklikku toetust vajalike aparaatide muretsemiseks. Selle toetusega on muretsetud omale video- ja helisüsteemid ja muud vajalikud aparaadid ning esemed. Klubi liikmed tasuvad ka ise liikmemaksu.

Nende moodsate aparaatide kasutamiseks toimus möödunud talvel kolm kursust Ryersoni Instituudi õppejõudude juhendamisel,

kes õpetasid klubi liikmetele nende aparaatide käsitlemist ja ülesvõtmise tehnikat.

Üks õppejõududest, H. Westerblom on nõustunud ka tulevikus neile pidevalt tehnilist nõu ja abi andma.

Nenda aastate jooksul on rohkesti tööd tehtud. L. Pent ütleb, et neid on mõnevõrra avalikult esitatud. 12. apr. esitati esmakordselt kaks pooletunnilist videoprogrammi Pensionäride Klubile. Esimene oli „Eesti tuntud inimesi", mille juhatas sisse klubi president S. Veidenbaum, misjärel järgnesid jutuajamised Rahel Olbreiga, Kaarel Söödoriga, Dagmar Kokkeriga ja Ida Talvar-Looga. Küsitlejad olid V. Voitk ja R. Antik. Teine videolint oli lühikokkuvõte Toronto Eesti Pensionäride Klubi tegevusest 84 sündmusi nii palju kui see on võimalik.

Aga ESTO-84 ajal kavatseb klubi näidata ESTO külastajaile programme varem lindistatud materjalist.

Samuti kui võimalik näidata katkeid pidupäevade ajal tehtud videolindistusist. Viimasteks on juhatus varunud ruumi Eesti Maja alumisel korrusel, kus külalistel on võimalus näidata ka oma kaasatoodud videolinte.

Pärast ESTO sündmusi on jätkuvaks tööks mälestuste ja huvitavate ürituste salvestamine videolindile ja olemasoleva materjali esitamine. Koostöö jätkub Toronto Eesti Pensionäride Klubiga, kes on kutsunud sügiseks näitama järgmist programmi. Lõpuks L. Pant annab kontaktivõimaluse soovijaile telefoninumbrid 766-4010, 762-5329 ja 766-0203.

Realistid

Realistide Koondis Kanadas teatab, et realistide ülemaailmne kokkutulek Esto-84 ajal toimub neljapäeval, 12. juulil kell 3 päeval Tartu College'is.

See on peale rongkäiku ja kõik realistid ka koos daamidega on teretulnud.

Karastuseks Esto õlu ja vein ja kõik on tasuta.

Nägemiseni kokkutulekul.

ESTO-84 piletite väljasaatmine

Kirjutamise momendil (15. mail) on lõpetamisel jaanuarikuu tellimiste postitamine. Varasemad tellimised läksid teele eelmisel nädalal. Büroo juhataja, Epp Aruja teatab, et selle kuu lõpuks jõuab postitada piletid, mis tellitud maikuu alguseni. Juunikuus ülemeremaadesse enam pileteid postitada ei juleta, sest mõned sõidavad varemini välja. Väljavõtmata piletid saab kätte ESTO büroost hiipea kui tellija on Torontosse jõudnud. ESTO büroo asub Eesti Majas, 958 Broadview Avenue, kuid ESTO nädalal, alates 7. juulist, on paralleelne büroo ka Royal York hotellis. Ühistranspordiga tulijatele katsutakse piletid kätte toimetada nende vastuvõtjatega, kui reisijate nimed õigeaegselt büroole teatatakse.

Torontolasi palutakse piletitele ESTO büroosse järele tulla alljärgnevalt: märtsikuus tellitud piletid on valmis, aprillikuu tellimised loodetakse valmis saada 9. juuniks, ja maikuu omad 3—4 päeva hiljem. Ei teeks aga paha, kui anhate mõne päeva aega. Töötajaid on vähe, pileteid (rõõmustavalt) palju, seepärast iga enneaegne järelpärimine viivitab kogu töö lõpetamist.

Maikuu jooksul on postiga saabunud, või büroos täidetud, 760 piletite tellimislehte umbes 8000 pileti jaoks. Paljud väljaspool Torontot olijad helistavad ette, et kindlaks teha kas soovitud üritustele on pileteid veel saadaval. Need, kes ei mahtunud kavas olnud kahele opereti etendusele, helistatakse läbi ja pakutakse kolmandat „Kalurineiu" etendust reedel, kell 14.30.

Läbi on müüdud järgmised üritused: suur solistide kontsert, maakondade päeva lõunasöök (pealelõunase „külastamise" pääsmeid saab kohapeal). Laevasõidud (kolm laeva), sõduriõhtu, kolmapäevased kaks „Kalurineiu" etendust (reedene on veel saadaval), ESTO Ball, „Trummid" ja 18- ja 14-dollarilised Esto Visiooni piletid on ka otsas.

Esto Visioonile on veel saada 12-dollarilisi pileteid.

Hiljemtellijatele on teatud pääsmete otsalõppemine muidugi pettumuseks, kuid 28-le üritusele on kohti veel saadaval, pluss arvukad näitused, spordivõistlused, konverentsid ja kokkutulekud, mis on vabad (Estopassiga), või mille pileteid polnud eelmüügil.

Ühtekokku on 31. maiks saadud 4360 tellimislehte 40,000 piletile. Vähemalt 10,000 piletit on veel müüa, eriti Estopass, Ontario Place, Esto Visiooni ja Laulupeo pileteid. Kui suurem eeltellimiste töö on tehtud, hakatakse neid müüma nii öelda üle leti.

Pensionäride hooaja viimane kokkutulek

7. juunil toimus Toronto Eesti Pensionäride Klubi hooaja viimane koosviibimine rohkearvulise osavõtjaskonnaga ja rikkaliku eeskavaga

Koosviibijaid tervitas klubi esinaine F. Terts, soovides kõigile head meeleolu ja tutvustas eelolevat eeskava. Sõna vaimulikuks kõneks sai õp. O. Gnadenteich. Kuna 14. juunil täitub 40 aastat eesti rahva brutaalsest küüditamisest, siis õpetaja sidus oma jutluse selle tähistamisega. Ta rääkis usu tagakiusamisest Kodu-Eestis ja sealsest ateistlikust filosoofiast, nimetades seda hullumeelsete filosoofiaks. Vaimulik osa lõppes „Meie Isa" palvega.

Palvuse järele klubi perenaine E. Terts oma abiperenaistega serveerisid kuuma kohvi, maitsvad suupisted olid igaühel oma käega võtta.

Teadustajana toimis klubi juhatuseliige hr. Leps. Klubi naiskoor laulis P. Tammearu juhatusel „Emale" (J. Toming-Põldma), „Mu süda" (Lipp- Sööt, Kapp), „Kiigu liigu laevukene" (M. Körber-rahvaviis), mille seadnud P. Tammearu ja lauldi esiettekandes, „Ellerhein" (A. Piirikivi — Säbelmann- „Rõõmu laul" (H. Turp — Jürgenson). Koor ja koorijuht said kuulajatelt aplausi ja juhataja lisaks kimbu roose.

Järgmisena marssis lavale E. Liigandi klaveri ja ansamblilaulu „Uhke postipoiss" saatel kuus paari klubi naisvõimlejaid. Võimlemisringil on ligemale 80 võimlejat, kuid lavale mahtus võimlema ainult 12. Võimlemisettekande, mis kestis umbes 15 minutit, oli koostanud ja õpetanud L. Luide, saatemuusika oli E. Liigandilt, mis koosnes kümnest tuntud viisist.

Esinejad, juhataja ja kiaverisaatja, kui ka ansambel said tänuks kestva aplausi, E. Luide ja E. Liigand lisaks veel roose. Võimlejate poolt andis juhatajale mälestusese me üle pr. Marks.

Viimasena esines O Haamer oma rahvapillimeestega, kes said juba eesriide avamisel tugeva aplausi osaliseks. Orkester mängis neli südamelähedast viisi, juhataja sai tänuks kimbu roose.

Lõpuks klubi esinaine F. Terts tänas esinejaid, nimeliselt O. Haamerit, E. Luidet, E. Liigandit, klubi perenaist E. Tertsi ja kutsus rahva ette endise juhatuseliikme ja „elupõlise" klubi kassapidaja Olga Kraavi, tänades teda juhatuse nimel ja avaldas kiitust kauaaegse laitmatu töö eest, ulatades talle mälestuseseme.

Esinaine palus koosviibijaid, et nad võtaksid suuremal arvul osa klubi üldkoosolekust, eriti aga neid, kes on mures, et mis me teeme selle rahga, mis üritustest laekub; siis nad saaksid kuulda, kuhu see raha läheb.

Järgmine klubi kokkutulek toimub 23. augustil. Selle korraldavad ühiselt kõik need eesti organisatsioonid, kes saavad riigilt (New Horizoni) toetust. Selle pidustuse nimi on Karussell ja see kestab terve nädala ja eestlaste päev on 23. august. Piletid on juba müügil $1.50. Eelmüügil müüdud piletilt saab klubi 50 centi kuna siis kui Karussell on alanud enam seda ei saa. Esinaine palus jälgida juhatuse teadaandeid eesti ajalehtedest.

Loteriil, mida juhatas Helle Kreem, oli rikkalikult mitmesuguses tehnikas valmistatud nägusaid käsitöid, mis kõik valmistatud klubi käsitööringi poolt.

J. S-gi

Rohkem tellijaid — parem ajaleht.
Soovitage
VABA EESTLAST
oma sõpradele!

Kirjavahetus Mart Nikluse kohta

(EKN Informatsioon) — Eelmise aasta maikuus palus Eestlaste Kesknõukogu Kanadas mitmekultuuri ministril David Collennette'il järele uurida Mart Nikluse ja Veljo Kalepi olukorda. Sellele järelepärimisele tuli alles tänavu veebruaris vastus N. Liidu saatkonnast otse EKN'ule. Allakirjutanud on konsulaarosakonna juhataja S. Krouglov. Tõlkes kõlab kiri järgmiselt:

„Palun võtke teadmiseks, et N. Liidu konsulaadil ei ole mingit informatsiooni nende kahe juhtumi kohta, mida teie oma kirjas hr. David Collenette'ile 10. mail 1983 nimetasite. Ma usun, et teie olete täiesti teadlikud, et teie kesknõukogu ei esinda mitte N. Liidus elunevate N. Liidu kodanikkude huvisid ja et sellised küsimused puudutavad täiesti N. Liidu kompetentsi kuuluvaid siseasju. Konsulaadil ei ole mingit põhjust ja ei ole ka õigust vastavate N. Liidu autoriteetide käest küsitleda neid asju, mida teie oma kirjas nimetasite."

Vastuseks sellele kirjale EKN saatis uue kirja Krouglov'ile, seletades et N. Liit on ebaseaduslikult Eesti okupeerinud ja kuna sealsel rahval ei ole sõna- ega mõttevabadust, siis EKN võtab endale kohustuseks, vabade eestlaste esindusorganisatsioonina, kaitsta meie ikestatud kaasmaalaste huvisid. Kiri lõppes vihjega, et kuna konsulaadil ja Krouglov'il ei ole õigust niisuguseid asju oma ülemustelt järele pärida, siis pöördume otse nende ülemuste poole Nikluse ja Kalepi suhtes. EKN saatis ka kirja saatkonna nõunikule A. Navikov'ile, nõudes humanitaarsetel põhjustel vabadust Niklusele ja Kalepile.

Märtsikuus palus EKN kaastööline Aleks Kängsepp omakorda David Collenette'il järele uurida Nikluse olukorda ja võimalusi tema väljanõudmiseks N. Liidust. Järelepärimisele vastas välisminister Allan MacEachen Collenette'ile kirjalikult, öeldes, et Kanada valitsus on teadlik N. Liidus toimuvaist inimõiguste rikkumistest, mille vastu on teatud kohtadel protesteeritud. Kanada valitsus, ütles MacEechen, on valmis edaspidi Helsingi kokkuleppe tingimuste alusel nõudma inimõiguste taseme tõstmist N. Liidus. Konkreetseid ettepanekuid MacEachen'i kirjas ei olnud.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

			Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+	$42.—	=	$47.—
poolaastas	$30.—	+	$21.—	=	$24.—
veerandaastas	$16.—	+	$10.50	=	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saate ainult tähtkirjas).**

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Eesti Pensionäride Klubi Torontos juhatus. Pildil vasakult esireas E. Terts, F. Möller, esinaine Frieda Terts, J. Soots, H. Kreem; seisavad H. Parsons, A. Laanep, P. Kalju ja E. Kumm.
Foto: J. Säägi

Igavesse unne suikus

JOOSEP ENGSO

Mälestavad leinas

KATRIN ja ASKO KÜTTI

Lahkunud krundiomanikku

JOOSEP ENGSO't

mälestab

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKÄÄRUL

Kauaaegset head sõpra

JOOSEP ENGSO't

mälestavad leinas

Puhka rahus! perekond RÜNDVA
perekond VAHI
HILDE ja LIIVI HERMANN

Armast

JOOSEP ENGSO't

mälestab kurbuses

AUGUST KUBJA

Kallist sugulast

JOOSEP ENGSO't

mälestavad

Puhka rahus! EDGAR ENGSO
ALFRED EENSALU perega

Kauaaegset sõpra

FERDINAND MALKOW'it

mälestavad leinas

LEIDA ja ARNOLD KUUL
NIIDA ja JAAK HAIBA

Ootamatult lahkunud

ROBERT WESTERBLOM'i

mälestavad kurbuses

BERNHARD PAJUÄÄR abikaasaga
LEO ESKEN abikaasaga

Pika piinarikka haiguse järele lahkus meie armas sõber

VILLEM FREIENTHAL

Armas Villem,
lõppes Sinu valukoorem,
uinusid nüüd rahusse,
jätsid valud sõprele.

mälestavad kurbuses
ELLE, MAIMU ja LINDA PALUMÄE

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

FERDINAND MALKOW'it

mälestavad kurbuses

abikaasa OLGA
tütar MARIKA
lastelapsed RIINA, REIN,
LAURA ja LISA

Puhka rahus!

AVALDAME KAASTUNNET OLGALE ja MARIKALE NENDE ABIKAASA JA ISA

FERDINAND MALKOW'i

lahkumise puhul

ALLY ja ERIC VIIRA

BENITA ALICE ÕUNAPUU

neiuna KÖRGEMÄGI

1919—1984

leinavad

ABIKAASA
LAPSED
LAPSELAPSED
ÕED tütardega Eestis

ALATI ABIVALMIS HEAD SÕPRA

JOOSEP ENGSO't

mälestavad kurbuses jõekäärulased:

ANTON, JEANNETTE
ESKEN, LEO ja ERNA
IVARDI, SILVI ja OLGA
KLEMMER, JOHANNES ja ELSA
KOLGA, JOHANNES ja SUSANNE
KUUL, ARNOLD ja LEIDA
LAANISTE, SERGIUS ja VELLA
LIIVAMÄGI, KUSTAS ja JOHANNA
LOO, EDUARD ja HELMI
MARKS, ILMAR ja LEIDA perekonnaga
MESIKÄPP, ERIK
MÄGI, KARL
NOVEK, KARL ja HELJU
PEEK, SILVA
POTSEPP, ELMAR ja ELLI
PURJE, MAIMU
RAEDLA-PETERSON, HELI
ROMAN, HELGA
RÄTSEP, OSKAR ja EMMI
SALURAND, VOLDEMAR ja AINO
SCHAER, VALTER ja ENDLA
TOOTS, ALBERT
TRUMAN, ALEKS ja MILVI
USIN, ARNOLD ja OLGA
VAHER, LISANNE

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 24. juunil SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED: Westminster kalmistul kell 11 homm., jutlustab õp. E. Heinsoo; York kalmistul kell 2 p.l., jutlustab õp. A. Taul; Mt. Pleasant kalmistul kell 4. p.l., jutlustab praost em. O. Puhm. Kahel viimasel teenistusel mängib „Estonia" orkester Uno Kook'i juhatusel.

Kõik teenistused toimuvad kalmistute eestlaste matusepaigal.

JUMALATEENISTUS pühapäeval 1. juulil kell 11 homm. Külalisjutlustaja dr. Jaak Taul. Teenib õp. E. Heinsoo.

Ingliskeelsed jumalateenistused ja piiblitunnid suvevaheajal ei toimu.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Kolmapäeval, 20. juunil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Pühap., 24. juunil kell 2 p.l. piiblikool — Allan Laur. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS — Heino Viikholm ja Aldor Laur Stokholmist ning külalisi. Laulab naistrio. (Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.) Kell 6 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS — Toomas Rüdmik ja külalised.

Kolmap, 27. juunil kell 7 õ. PALVE-ÕHTU.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 24. juunil kell 4 p.l. EELK Usuteadusliku Instituudi avajumalateenistus. Jutlustab prof. dr. A. Võõbus. Teenivad instituudi õppejõud ja õpilased.

Pühap., 1. juulil pika nädalalõpu tõttu jumalateenistust ei ole.

Pühap., 8. juulil kell 10 hommikul ESTO-84 PIISKOPLIK AVAJUMALATEENISTUS ja SINI-MUST-VALGE LIPU õnnistamise 100. aasta juubeli puhul. Teenivad peapiiskop Konrad Veem, piiskop Karl Raudsepp ja EELK vaimulikud.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2.
Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Laupäeval, 23. juunil kell 15.00 vabaõhu JUMALATEENISTUS Hõbe talus Virginia, Ont. (Hw. 48 ja Royal Beach Rd.)

Armast sõpra ja head naabrit

FERDINAND MALKOW'it

mälestavad leinas

ANITA TIMMELMANN perekonnaga
AUGUST WÄLLIK perekonnaga

Armast kauaaegset perekonnasõpra

FERDINAND MALKOW'it

mälestavad kurbuses

KONRAD ja ELEONORE
RAOUL ja VILMA

Meile kõigile armast, head ja abivalmis naabrit

JOOSEP ENGSO't

leinavad kurbuses perekonnad

RANDALOV
KESKÜLA
REMMELKOOR
FORGUS

Talgud Jõekäärul

Laupäeval, 9. juunil toimus Jõekääru Laste Suvekodus esimene korrastuspäev talgute korras. Kella 9-ks oli kohale tulnud paarikümne abistaja ümber, neist mitmed kunagised Jõekääru Suvekodu kasvandikud, nende hulgas ka Jõekääru lemmik Peter Pirn USA-st sõites selleks maha mitusada miili.

Talgutel puhastati ja koristati taresid, tuulutati magamiskotte, saeti ja koristati tormist murtud puid, parandati tormist lõhutud katust jne. Tööd oli kõikjal palju ja ainukene puhkeaeg oli lõunasöögiaeg. Lõunasöögi valmistasid Naisseltsi liikmed.

Järgmine talgutöö toimub 23. ja 24. juunil algusega kell 9 homm.

Jõekäärul on palju tehtud, kuid palju ja isegi väga palju on veel teha, mispärast vajatakse abistavaid käsi ja ainelist toetust. Keegi ei kahtle, et Jõekääru on eesti noortele hädavajalik.

Ühest vanast ajalehest loeme järgmist: „Ilus ja õilis idee, uue laste suvekodu loomisega omal maa-alal, tõmbas kaasa palju energilisi lastevanemaid, kes koos T. E. S. Naissektsiooni juhatusega käed külge panid vastutusrikka töö läbiviimiseks. Talgute kõrgpunktil võttis töödest osa 100—120 kaasmaalast."

See toimus siis kui Toronto eestlaskonnal ei olnud kõigil veel autosid, maju linnas ega suvilaid maal. Siis ei olnud häid sissetulekuid ega tulusaid töövõimalusi.

Tundub, et ideid, ühtekuuluvust ja tahet ühisüritusteks oli tunduvalt rohkem. See oli, mis aitas kaasa selleks, milleks on välja kujunenud tänapäeva Jõekääru. Seda püütakse sellisena hoida meie praegustele ja tulevastele noortele!

J. S-gi

Külaskäik „Ehataresse" ja „Eesti Kodusse"

Eesti Abistamiskomitee Kanadas korraldab kaugelt tulnud Esto-84 külalistele küllasõidu „Ehataresse" ja „Eesti Kodusse" esmaspäeval, 9. ja kolmapäeval, 11. juulil koostöös Eesti Kodu juhatusega.

Buss väljub Toronto Eesti Majast nendel päevadel kell 10.00 ja tagasisõit algab „Ehatarest" kell 1.00 p.l.

Bussisõit on mõeldud Saksamaalt, Rootsist, USA-st ja teistest maadest tulnud külalistele. Sõit on tasuta ja vastavad piletid saab Abistamiskomitee ärist Toronto Eesti Majast, 958 Broadview Ave.

Külalistele pakutakse „Ehatares" kohvi ja suupisteid.

Jõekääru Lastesuvekodus toimus esimene talgupäev. Pildil I. Sambla (katusel vasakul) ja J. Saastamoinen parandavad tormi poolt lõhutud väikeste laste tare katust. All talgutööde korraldaja Jõekääru „peremees" Karl Novek töötulemusi jälgimas. Foto: J. Säägi

EELK Inglismaa praostkonna sinod

EELK Inglismaa praostkonna 32. sinod toimus laupäeval, 28. aprillil. Avapalvuse pidas praost A. E. Aaviksaar, kes sinodi juhatajana tervitas saadikuid ja külalisi. Saadikutena võttis osa 13 mitmest Inglismaal olevast eesti kogudusest.

Praost A. E. Aaviksaar andis lühikese ülevaate praostkonna 1983. a. tegevusest, mis üldiselt on, väikese vähenemisega tegevuse poolest, ja majanduslikult püsinud eelmise aasta tasemel. Raskusi on liikmemaksu tasumistega eriti Põhja Koguduses. Ka on liikmemaks ikka veel kogudustes erinev, kuigi peaks olema ühtlaselt 4 naela aastas. Matmisi on olnud rohkesti, eriti nende osas, kes pole kuulunud kiriku liikmeskonda. Leerilaste vähesus on murettekitav. Rohkem tuleks rõhku panna haigete külastamisele. Dr. J. Taul teatas, et Luterliku Councili toetused on enamvähem olnud endised, peamiselt õpetajate palkade osas. Põhja Kogudusel puudub oma õpetaja, kuid Council on andnud väikest toetust praktiliste kulude katteks, õpetajate sõidukuludeks jm.

Järgnes mag. S. Aareandi ettekanne teemal: „Kelle maa, kelle linn?" Ettekandja püüdis Vana Testamendi ja teiste teaduslike uurimiste varal selgitada kellele kuulub Palestiina, Läänekallas ja Jeruusalemm.

Ta leidis, et juutide nõudmine, nagu oleks Palestiina neile tõotatud Jehoova poolt, ei saa õige olla. See on vaid rahva eepos, mis sajandite jooksul edasikantud juttude varal kirja pandud.

See ei ole aga faktiline rahva ajalugu. Mag. S. Aareandi võrdles selle loo autorit idealistina, kes sünnitas juudi rahvale eepose, nagu Kreutzwald kirjutas meile „Kalevipoja". Sellega ettekandja tahtis öelda, et väga pikk aeg oli patriarhhide perioodi ja Vana Testamendi kirjutiste praegusel kujul omandamise vahel. Selletõttu loogiliselt peaks see maa kuuluma nendele, kes seal aastasadu on elanud ja mitte nendele, kes selle maa hiljem sõdade kaudu vallutasid ja mingi eepose kaudu püüavad seda omaks tunnistada.

Küsimuse all olid ka Usuteadusliku Instituudi õpingud, ESTO-84 ajal korraldatav Usuteadlaste konverents 9. juulil. Selle järel toimusid valimised, uue eelarve kinnitamine ja järgmise sinodi aja määramine.

Sinodi viimaseks osaks oli armulauaga jumalateenistus, jutlustas praost em. J. Taul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bardc Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 24. juunil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS, kõneleb P. Kaups „Minu kogudus". Noortekoor.

Kell 6 õ. noorteõhtu, V. Puu ja vaimulikkude koolide õpilased.

Laup., 30. juunist kuni 8. juulini JUUBELIKONVERENTS.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 20. juunil kell 7.30 õ. piibli-palvetund ainel: 1 Tessaloonika kiri.

Pühap., 24. juunil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kus teenivad H. Sepp ja E. Saraoja.

Iraan väitis: lennukid lasti alla rahvusvahelises õhuruumis

KUVEIT — Iraan on avaldanud Saudi Araabiale protestinoodi kahe allalastud lennuki pärast, millega Iraan tegi teatavaks lennukite kaotuse. Selline noot anti üle Saudi Araabia saadikule. Selles oli öeldud, et Iraani lennukid olid lennanud rahvusvahelises õhuruumis kui nad alla lasti.

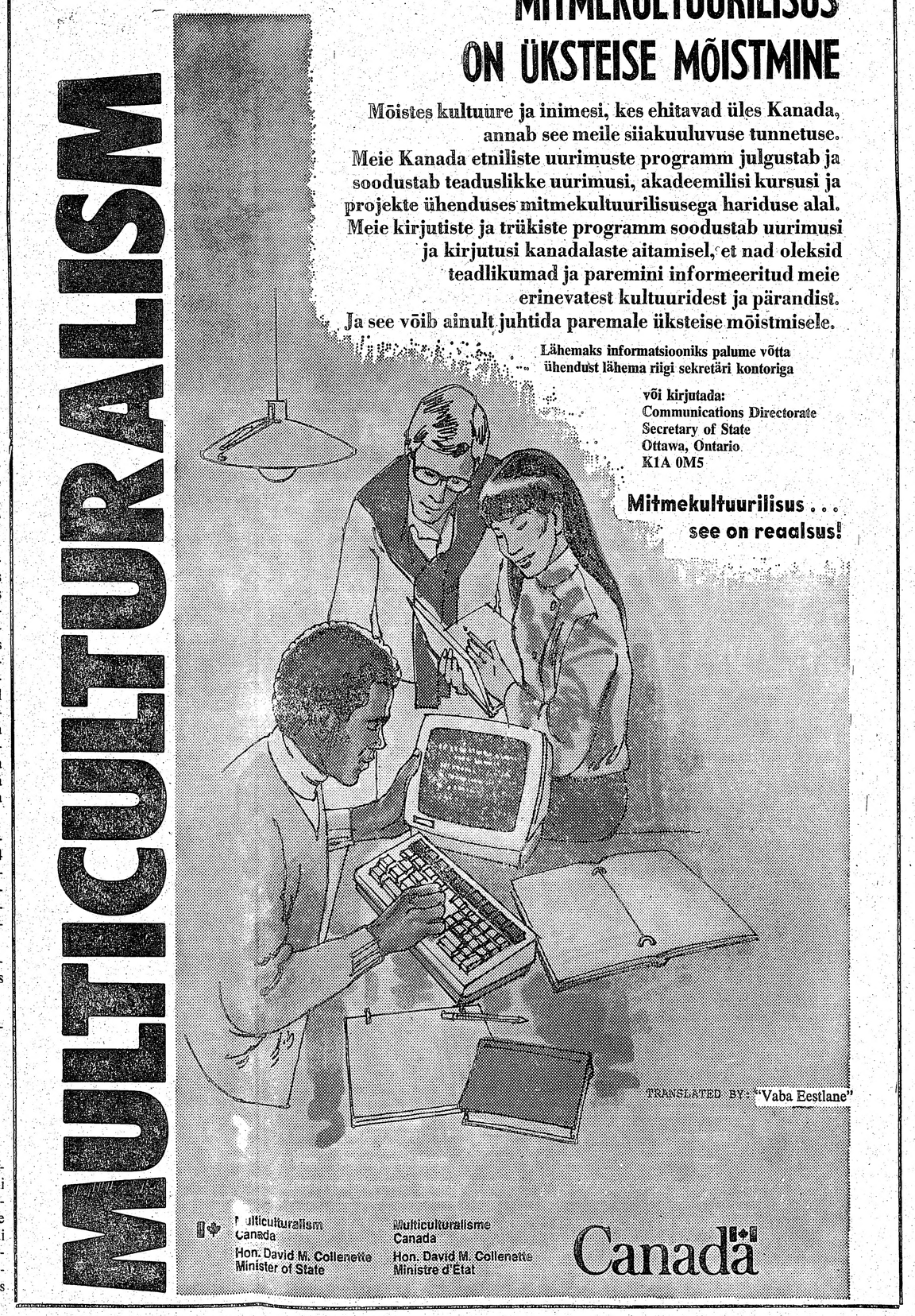

SPORT

Vajatakse abi Vaba Olümpiaadi läbiviimiseks

(EKN Informatsioon) — Vaba Olümpiaadi korraldav toimkond on Eestlaste Kesknõukogule Kanadas teatanud, et nad on õnnetud eestlaste tagasihoidliku osavõtu pärast olümpiaadi korraldamisel. EKN on küll mitmel korral selgeks teinud, et suurem osa meie tööjõude on seotud skautlaagri ja ESTO-84 korraldamisega. Sellegipoolest oleme kohustatud oma ülesandeid täitma Vaba Olümpiaadile.

EKN pöördub eesti ühiskonna poole üleskutsega: Meil on tarvis tööabi Vaba Olümpiaadi läbiviimiseks!

On vaja viit tütarlast ja üheksat poissi silte ja lippe kandma avatseremoonial, mis toimub neljapäeval, 5. juulil, algusega kell 6 p.l. On vaja noori osa võtma kergejõustikust. On vaja kergejõustiku kohtunikke.

Kaasmaalased! Meie peame täitma oma kohustusi. Eriti tähtis on avatseremoonia. Kui teie lapsed ei sõida skautlaagri siis neid oleks hädasti tarvis selleks ürituseks. Osavõtu nõusolekust teatada EKN büroosse, tel. 465-2219 või pr. M. Kreemile, tel. 924-6028.

Osavõtumaks masterite spordivõistlusest

Meie ajalehe 12. juuni numbris avaldatud informatsioonile masterite kergejõustikuvõistluse kohta, tuleb lisada, et koos registreerimisega tuleb tasuda ka võistluse maks, mis on ühe ala eest $5.00, järgnevate alade eest igalt $3.00 (võimalik on osavõtta kokku neljast alast). Osavõtumaksudega kaetakse staadioni, staadioni töötajate jm. kulud.

Spordimärkmeid

Läänesakslane Jürgen Hingsen ületas tema nimel oleva kümnevõistluse maailmarekordi, saavutades Mannheimis peetud olümpiamängude katsevõistlustel 8798 punkti. Tema nimel olnud senine rekord oli 8779 punkti.

☆

Budapestis toimunud kergejõustikuvõistlustel jooksis tshehhitar Jarmila Kratochvilova tänavuse parima aja 400 m jooksus 49,73.

☆

Klaipedas peetud kergejõustikuvõistlustel heitis Juri Tarasjuk vasarat 81.14. Lätlane Janis Zirniz viskas oda 84.84 ja eestlane Aivar Ojastu jooksis 400 m ueks Eesti rekordiks 46,3.

Lembitu töömehed Kotkajärvel

„Mõisa köie" ja „oma töö" vahekorrad

Eesti mehe tööfilosoofias on kindel vahekord „oma" ja „võõra" töö vahel. Üksainus kõnekäänd — „mõisa köis — las lohiseb" — vankrilt maha pudenenud ja järel lohiseva köie kohta — määrab selgesti hoiaku võõra vara suhtes. Tingitud on see sellest, et oleme ajaloo kestel liiga kaua ja liiga palju sunniviisil võõrast tööd tegema pidanud. Ka halvad kombed saavad harjumuseks, kuigi püüame neist vabaneda. Sellepärast kehtib Kotkajärvel eesti töömoraal: iga kätepaar on teretulnud; eriti hinnatud on aga need, kes ühe või teise töö alatiseks oma hoole alla võtavad. Lembitu lelled ja vanamehed püüavad selle moraali teist poolt praktiiliselt rakendada.

Lembitu mehed peavad suvehooajal kahed talgud. Kevad-suvel pannakse Kotkajärve masinavärgid käima, sügisel seatakse need talvekorda. Maailmalaagri tõttu oli tänavu väike ajaline nihkumine. Nädalalõpul 2./3. juunil oli talgutel 15 lelle, 4 nuiameest ja 4 mõõgameest, kõigis 3 perenaist. Vanem töövägi töötas Asko Kütti juhatusel, nooremaid juhendas Ants Evard.

Mis kõik ära tehti?

Aarne Raud ja Evald Oder taastasid Kotkajärve nimetahvli, mille võõrad mootorsaanimehed koos loodusjõududega lõhkusid. Rein Kori installeeris kaks uut gaasipliiti ja seadis kolmanda töökorda. Tushiruumid kohviku kõigi taga said töökorda Mart Mägi ja Robert Reppo käte all. Paul Laanvere värvis veepaaki ja torni.

Rajaleidjate gaidlipkonna „Rajatare" oli talve jooksul üsna viltu vajunud. Edgar Lees ja Erich Nurm tõstsid hoone üles ja ajasid loodi.

Mihkel Lõugas ja Arvo Naelapea töötasid Lembitu, Rootsi, hellakeste ja hundude laagriväljakutel vikatite ja rohuniitjatega. Valden Sadul langetas ja tükeldas ohtlikke puid. Nuiameestel ja mõõgameestel olid jõustikuharjutused, nagu nooreatele meestele sobib. Nad ladusid ümber sügisel tehtud ajutisi puuriitasid, rajasid uusi ja töötasid Uudismaal. Ents Evard peameheks, Ain Kask assistendiks ja töömeesteks Martin Toomes, Robert Kivi, Peeter Vilde ja Paul Pedel; Mark Evard, Aldrek Meipoom, Tarmo Soots ja Tõnu Voitk.

Ülo Soots töötas iseseisvalt maailmalaagri näituse kavandamise ja eeltöödega. Teine iseseisev „ettevõtja" oli Ulrich Valvur peenematel torustikutöödel. Toitlustamist korraldasid Hilja Jukkum, Kati Kütti ja Anne Orunuk. Lahkumise eel demonstreeriti Lembitu meeste leiutist — põrandapesemise masinat.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

ILMUS:

S. EKBAUMI LUULETUSKOGU

ÕHUMÄRGI ALL

Hind $10.– pluss saatekulu $1.75

Saadaval Vaba Eestlase talituses

Robert Kreem

Mälestusi • Tähelepanekuid • Otsinguid noorusaastaist

„VANDEGA SEOTUD"

237 lk. $15.—

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XII sajandil"	$4.—
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	8.—
Uku Maasing „Piiridele Pyydes"	6.—
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.—
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	6.—
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	6.—
V. Salo — Riik ja kirikud	4.—
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	6.—
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	6.—
Blaise Pascal — Mõtted	4.—
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	6.—
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	4.—
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	6.—
Kangver — 40 küünalt	6.—
R. Tagore — Puuviljapõim	6.—
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	6.—

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Välis-Eesti & EMP

311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

MALE

Lembit Oll esikohal

Jaan Ehlvestile kujunes esmakordne startimine N. Liidu kõrgliiga malemeistrivõistlustel keskmiselt edukaks: lõpuks jäi ta turniiritabeli keskele 8 punktiga 17-st võimalikust. Väga suurt arengut näitas aga tema kunagine konkurent Sokolov, kes tuli esmakordselt N. Liidu meistriks.

Seevastu mängis erakordse eduga N. Liidu noormaletajate katsevõistlustel 18-aastane Lembit Oll, kes kindlustas endale esikoha juba voor enne turniiri lõppu. See edu peaks talle tagama N. Liidu esimaletaja rolli kõikidel tänavustel noormaletajate rahvusvahelistel jõuproovidel. Samasugune ja veelgi üllatavam edu saatis paralleelselt tütarlaste jõuproovil Kaja Jaanistet, kes saavutas „tundmatuna" teise koha riialanna Erneste järel.

Noored, tütarlapsed naisvõimlemise esimesi harjutusi tegemas. Pildil vasakult Shawna-Lea Neggers, Aili Kuutan, Kersti-Ly Kuutan ja Kristi-Ly Green, kes kuuluvad „Ritmika" võimlejate suuresse peresse.

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

48.

KASTANID
piiramata arvul müügil igas miilitsajaoskonnas

„Vahvad lapsed!" hüüdis üks habemik. „Julged ja targad . . ."

Vene õpilaste masside hulgas oli neid, kes tundsid end puudutatud olevat, mitte niivõrd sellest, et eesti koolipoisid nende, venelaste vastu protestisid, kui sellest, et nad julgelt ja avalikult kogu valitseva korra vastu välja olid astunud. Venelased jätsid iseenestele rahuolevate tossikeste mulje. Aga mille vastu nad pidid midagi tegema? Kõik oli ju hästi . . . või kui siiski?

Reageering oli ehtsalt venelik, vene koolide poisid hakkasid kirjutama „lendlehti" ja toppisid need eestlaste postkastidesse. Tekste oli ainult kaks: „Kättemaks on ligidal!" ja „Eesti siga, kasi koju!"

Üks vanahärra, kes „agitaatori" oma postkasti juures teo pealt tabas, pidas poisi kinni ja küsis:

„Noh, ütle noormees, miks sa niisugust pahna levitad? Eestlased elavad siin omal maal, olgu sead või mitte — aga oma kodus."

„Eee . . .," hädaldas hirmu täis vene poiss, „. . . aga miks eestlased üldse siia tulid? Meie pole neid kutsunud!"

„Kulla noorsand, teist ei olnud kutsujat, eestlased on siin juba tuhandeid aastaid, olid ammu enne kui vene rahvas tekkis ja ammu enne kui Vene riik asutati! Miks sa oma õpetajailt ei küsi? Need ju peaksid ikka midagi teadma!"

Vanahärra hindas vene õpetajaid üle, mis seal parata. Turak ja tark on kaunis ühesuguse kõlaga sõnad, aga vene rumalus on venelasele sündimisest peale kaasa antud. Eestlasi ei solvanud vene loosungid sugugi, naljaainet andsid aga palju.

Vene viimase klassi poisid, abituriendid varitsesid õhtuti eesti koolide uste taga, varustatud nukkide, pusside ja zhiletiteradega. See oli nende „kättemaks" — üksikule kambaga kallale tormata; on seegi neil juba veres, et ainult mass maksab ja kari teeb . . . Lapsest peale olid nad seesugust „ausat" võitlust ka kodus näinud — ikka virutas ema isale panniga pähe või jälle valas isa emale kaela solgiämbri. Tõsisemad perekondlikud vestlused lõppesid murtud luude ja veriste nägudega — üsna sageli traumapunktis.

Vennasrahvaste „sõbralik suhtlemine" lõpetati paraku sellega, et miilitsapatrullidele uus ülesanne anti koolimaju „piirata". Mõned pussimeeste kambad sattusid vahest lühikeseks ajaks miilitsassegi — aga nad vabastati varsti ja alati.

Lasterahutused levisid pealinnast provintsi. Õpetajad Tartus ja Pärnus olid aga juba ette hoiatatud ja oskasid suuremaid pahandusi vältida. Kohas, kuhu õpilased Pärnus kogunema hakkasid, organiseerisid pedagoogid hoogtööpäeva — lapsed „suunati" parki koristama . . .

Muidugi hoidsid ka lastevanemad oma võsukestel silma peal. Mõnigi direktor Tallinnas, kelle laps oli „demonstreerinud", oli paigutatud „madalamale palgale", karistusi — administratiivseid ja distsiplinaarseid — oli jagatud vanemaile ja noortele.

Et just samal ajal poolakate vabad ametiühingud — Solidaarsus — kogu maailma tähelepanu köitsid, siis ei läinud sellesse puutuv informatsioon ka baltlaste kõrvust mööda. Eestlased kuulasid päevauudiseid kõigis maailma keeltes, ainult emakeeles mitte, sest vene raadio Poolast ei iitsatanudki, aga Kreml oli Ameerika Hääle ja Vabaduse Raadio saadetele pannud nii kibedad segajad peale, et tavalise kuulaja kõrv vastu ei pidanud sellest mürast tõeteri välja noppida. Tõsi küll — segamine ei ulatunud kaugele — juba 30 km kaugusel Tallinnast olid AH saated hästi kuulda. Paljud autoomanikud sõitsid õhtul linnast välja, et oma autoraadiovastuvõtjaist viimased uudised ära kuulata.

Leedulased, kellega eestlaste suhted olid paremad ja tihedamad, kui naabrite lätlastega, saatsid sõnumeid, et neile tulevat Poolast terveid rongitäisi Poola sõjaväemundreid. „Asi kahtlane!" — teatati, ehk kavatsetakse neisse univormidesse baltlasi panna, et neid siis Poola soldatitena poolakaid rahustama saata. Sel juhul oleks välispidi tegemist poolakate omavahelise õiendamisega — õiglase ja marksismi seisukohalt seaduspärase klassivõitlusega.

„On sead!" kiruti, „selge sulide riik! Püha Venemaa ja tema kange Ka-Ka ei ütle ühtki sõna, mis vale ei oleks! Kellel suu lahti — aina vale sealt välja voolab!"

„Ajalugu on näidanud," arvati, „et Poola ja Baltimaade saatus on sarnane: kes vallutab ühe, vallutab ka teise. Kui poolakail hästi läheb — praegu — siis peaks ka meile mingi võimalus koitma!"

Noortele ja parajas eas meestele tegid peavalu kuuldused nn. kordamisõppustest. „Suur sõjasaladus" tilkus välja läbi staabikantseleide seinapragude: pidi kutsutama lipu alla kuni 20.000 tagavaraväelast — ühed kinnitasid, et Poolat rahustama, teised et Tjumeni kanti gaasitoru paigaldama. Kes uskus seda, kes teist — aga okupatsioonisõduri karjäär oli kõigile väga vastukarva.

Proovimobilisatsioon tuli. Palju mehi kutsuti sõjakomissariaatidesse. Need, kes kutset isikliku allkirjaga vastu ei võtnud, muutusid päevapealt uut moodi metsa-, õieti linnavendadeks: keda „päästis" tuttav tohter haiglasse sissekirjutamisega, keda heast sõbrast ülemus pikemale komandeeringule saatmisega. Oli juba küllalt kaua õpitud valele valega vastama. Ilmus üsnagi vähe mehi . . .

See ei kohutanud nõukogude armee staabikindraleid. 29. jaanuaril vastu 30. jaanuari teostati mobilisatsioon haarangu meetodil. Mustamäe, Õismäe ja Lasnamäe hiigelelamuid oli lihtne sisse piirata — ja kuhu see tavaline inimesehing ikka pageb? Tuldi, kõlistati uksekella või koputati, öösärgis mees lasti kuidagiviisi kiirriietuda — ja juba oli ta ukse ees ootavas autos. See oli ligikaudu sama menetlus, mida kadunud Stalin oli lasknud rakendada juba 1941. a. ja 1949. a. küüditamisil.

Sihtkohaks ei olnud seekord Siber, vaid Tallinna koolimajad. Need olid ümber piiratud soldatite valvepostidest. „Mobi" alla kuulusid kõik enam-vähem mehenimelised kodanikud, väljaarvatud imikud ja raugad. Aga ka meedikuist võeti naisi „lippude alla".

Ajalehtedes ei kirjutatud sellest ridagi, raadio ja televisioon ei teatanud mitte midagi. Suure rahuriigi — Nõukogude Liidu — ametlik nägu ei tunne sõjaharjutusi; need on kõik — sõjasaladused. Mida salajasem ja salapäratsevam oli ametlik valitsuse ja kindralite pool, seda enam levisid (ja koleda kiirusega) agentuuride KNR ja KMR (vahest ka nimega KTR) uudised. Need agentuurid olid juba aastast 1940 saadik tuntud: keegi naine rääkis, keegi mees rääkis ja keegi tuttav rääkis. Nõukogude inimene, kes oma targa ja armsa tsaarihärra keskkomitee omandiks oli kogu naha ja kõigi karvadega — ei olnud seda siiski mitte. Aga härrad ise olid oma korra ja oma rumaluse orjad.

(Järgneb)

Jälgige ESTO-84 sündmusi ja eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Alfred Kelder — T.E. Sega-koori uueks esimeheks

T. E. Segakoori korraline üldkoosolek toimus 4. juunil Eesti Majas. Koosolekut juhatas esimees Siegfried Preem, protokollis juhatuse sekretär Saade Ristmäe. Koosolekut alates mälestati leinaseisakuga möödunud tegevusaastal surma läbi lahkunud koori teenelist liiget Alfred Kaske, asutajaliiget Alice Strauchi ja koorilliikmeid Leida Järvit ja Heino Ülesood.

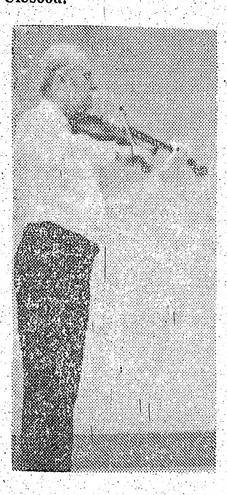

ALFRED KELDER

Aruanded esitas Helle-Mai Jõgi küll möödunud tegevusaasta kui ka eeloleva tegevusaasta kohta. Kõik võeti vastu ja kinnitati. Revisjonikomisjoni aruande esitas Eevi Novek.

Põhikirja kohaselt tuli valimisele 3 juhatuseliiget. Esimees S. Preem teatas, et temal ei ole võimalik sellele kohale edasi jääda, sest tal on palju kohustusi mujal ja nüüd on ka võimalus kesktalvel lõunasse minna.

Kandidaadiks esitati A. Kelder, kes ühel häälel sai valitud; tal on sellele kohale tagasipöördumine mitmes kord ja amet selge.

Juhatusse valiti Saade Ristmäe, Linda Järvält ja kandidaadiks Endla Meriorg. A. Kelderi uue ameti puhul vabanes välisinformatsioon, *millisele* kohale valiti Maimu Usin põhjendusega, et oskavat juba lehetööd.

Revisjonikomisjoni valiti Vaike Kivi, Margot Enderes, Anette Koppel ja kandidaatideks J. Vares ja V. Sibul.

S. Preem rääkis riikliku toetuse taotlusest koorile. Üks nupukas ametnik Ottawas on jälginud eestlaste toetuste saamist

ja on leidnud, et kõik need organisatsioonid asuvad Eesti Majas, nii mitu laulukoori ja muudkui kõik laulavad.

S. Preem lubas talle varuda Esto laulupäeva pileti, et ta võiks tõesti veenduda laulmises.

Koorivanem Leida Pajur jagas kiitust neile, kes 42-est harjutusest ainult puudunud 1—3 korda, aga teistega oli ta ka rahul. Koor on kasvanud 91-lt 103-e tegevliikmeni.

Järgmise aasta tegevuskava on ettenähtud sama mitmekülgne kui varemalt ja koorijuht Uno Kook jätkab innukalt juhtimist. Koori poolne tänu oli tugev aplaus kõigile, kes vaeva näinud.

☆

Juhatuse koosolek peeti neljapäeval 7. juunil ja ametid jagati järgmiselt: esimees — A. Kelder, abiesimees — Nelly Hubel, sekretär — Saade Ristmäe, abisekretär — A. Koppel, laekur — Koidu Konze, abilaekur — Helle-Mai Jõgi, varahoidja — Linda Järvalt, välisinformatsioon — Maimu Usin.

Koori aadress on: A. Kelder, 611-1525 Dundas St. W., Toronto, Ontario. M6K 1T7. Telefon 534-9922.

M. U.

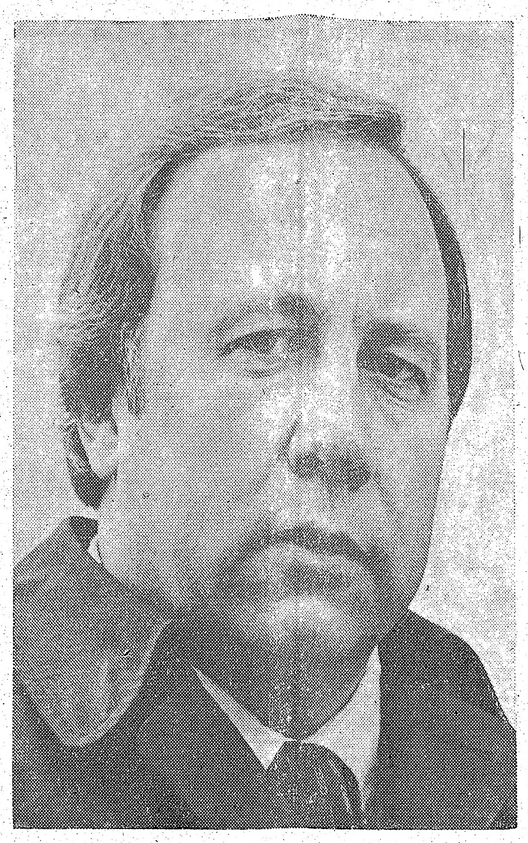

NEEME JÄRVI

Neeme Järvi kiri

Kallid kaasmaalased!

17., 20. ja 21. jaanuaril esinesin Rootsi Raadio-orkestriga — aktsent ikka Tubinal. Seekord oli kavas Tubina 1937. a. Toilas kirjutatud Teine sümfoonia („Legendaarne"). Haruldane töö. Juba siis oli ta geniaalne. Millised emotsioonid, s.o. tundemaailm. Vormitunnetus, originaalne orkestratsioon. Värske, omapärane, mitte kellegi moodi. Kui asjatundmatud rootsi kriitikud räägivad Tubinast, siis otsivad nad Shostakovitshi ja üldse vene muusika mõju. Minu meelest elasid umbes ühel ajal mitte 3 vaid 4 geeniust: Shostakovitsh, Prokofjiev, Stravinski ja Tubin. Igal neist oli välja kujunenud oma muusikaline, ülimalt individuaalne keel, kuigi igaüks neist mõjus kuidagi teisesse.

Kui esmakordselt esinesin Rootsi Raadioorkestriga, vist aastal 1978, siis oli mul kavas Tubina Viies sümfoonia. Sellest on säilinud väga hea lint ja võib-olla, et firma „Caprice" teeks sellest plaadi, kui ta oma rahaprobleemidest üle saab. Igatahes on muusika-maailmale pikapeale selgeks saanud, et Tubin ei ole mitte üks Rootsis elanud tavaline helilooja, vaid parim, eliitgruppi kuuluv rootsi helilooja, kes on õnneks ka eestlane. Ega muidu Wilhelm Hansen, kuulus taani kirjastaja, ei hakkaks kõiki Tubina töid kirjastama. Loodan, et tuleb aeg, mil kõik tema sümfooniad on helisalvestatud ja maailm räägib ühest suurest leiust muusika-maailmas.

See aktsioon on aga suurte raskustega seotud, ja just materiaalses osas. Kas kõik Läänes elunevad eestlased ei peaks andma oma panuse ja majandusliku abi ühe Eesti suurkuju tööde avaldamiseks!? Plaadifirma BIS on nõus ja huvitatud heliplaadistama kõiki tema sümfooniaid (Neljas ja Üheksas on juba valminud). Kuid ühe-mehe firmana paneb ta kõik oma finantsid mängu, et toota oma plaate Saksamaal maailma kõrgeima standardi kohaselt ning maksta oma esindajaile üle kogu maailma, et need teeksid suurt reklaami BIS-i firmale.

Kuna orkestrite tasu on ühelt plaadilt üheksa- kuni kümme- tuhat dollarit, siis ei ole juttu mingist teenistusest. Selleks on Tubin veel liiga vähe tuntud. Kogu Tubina muusika mahuks viiele plaadile. Selleks on aga tarvis 50.000 dollarit. Välis-eestlaste püha kohus oleks korraldada igal maal, kus eluneb eestlasi, vastav aktsioon kas korjanduste või muul viisil ja see kiiresti käima panna. Nii aitame viia Tubina maailma suurte heliloojate esiritta ja võime olla uhked oma rahva suurele pojale. Minul oleks võimalus helisalvestusi kohe, nii Göteborgis kui Shotimaal, samuti Rootsi Raadioorkestriga, käiku panna. Ja ärgu keegi arvaku, et võitlen omaenese sissetulekute huvides. Teeksin seda vaid puhtast entusiasmist ja suurest lugupidamisest oma rahva ning tema kunsti viimisest maailma-tasemele. Rootsis elunevad Tubina pojad, kes on sellega kursis ja toetavad minu ettevõtet, on loonud juba vastava organisatsiooni: „Tubin Society", asukohaga Stokholmis. Aadress: Rein and Saima Tubin, Järnvägsgatan 88, S-17235 Sundyberg, Sweden, tel. 08—287971 või 08—284935. Estival 83 juhtkond ja 15 Göteborgi eestlast andsid oma panuse ja igaüks maksis 1000 krooni, et Estivaliks välja tuua Tubina Neljanda sümfoonia plaat, Bergeni orkestriga. Plaat on saanud ülistava kriitika osaliseks muusikaajakirjades, kus muuhulgas öeldakse, et muusika-maailm on siiani maganud, et pole suutnud tundma õppida sellist geeniust kui Tubin. Ja tal on õigus. Nii! Estival 83 aitas palju.

Kas niisugune suur üritus nagu seda on ESTO-84 ei saa leida summasid, et katta kulud Tubina Üheksanda sümfoonia, „Eesti tantsusüidi"ja tema „Toccata" salvestuste eest? (Muide, „Eesti tantsusüiti" juhatan ka Esto-84 sümfooniakontserdil, Ontario Place'is). Riski heliplaadi väljatoomiseks võtsin lihtsalt enda peale, lootes et Esto-84 reageerib sellele positiivselt, ja et heliplaat Tubina 9-ndaga oleks müügil igal Esto ürituse1. Samuti arvan, et eestlaste hulgas on inimesi, kes meelsasti annetaksid oma maa kunsti ja kultuuri viljelemiseks mõne summa. See tuleks teha auasjaks. Minu arvates tuleks luua nii USA-s kui Kanadas sponsorite organisatsioon. Kas või mõne olemasoleva organisatsiooni juurde. See hoolitseks siis ka edaspidi eesti heliloojate tööde salvestamiste eest. Mitte ainult Tubina, vaid samuti Pärdi ja mõne teise väljapaistva eest helilooja loomingu osas.

Teen ettepaneku kõigile USA-s ja Kanadas poliitikaga ja kultuuriga tegelevatele inimestele ja asutustele astuda kontakti „Tubin Society'ga" Rootsis ja asutada selle filiaale mujal maailmas. Ja kiiresti! Rauad on tules ning dirigent ja orkestrid on valmis. Organisatsioonide, ürituste ja üksikisikute nimed, samuti sponsorite omad pannakse heliplaadile, tänades neid panuse eest eesti kultuurile.

Kallid kaasmaalased, võtke see omale südameasjaks!

Neeme Järvi

„1919"

Mida arvata muusikalist, mille pealkirjaks on number? Isegi kui see number 1919 — ilmselt aastaarv. Mitte midagi ei tea arvata. Ja see ongi, mis ESTO-l ettekandmisele tuleva Lembit Kooritsa kõige uuema muusikali teeb omamoodi põnevaks.

„1919" on Lembit Kooritsa neljas muusikal, mis on leidnud lavastamist, kõik Lakewoodi Eesti Teatri poolt. Varem on lavastatud „Kõrgemas seltskonnas", „Mees vibunoolega" ja „Emajõel"; nüüd on lavastamisel „1919", millega Lakewoodi Eesti Teater tuleb Torontosse ESTO pidustustele.

Tegelikult on Lembit Koorits kirjutanud viis muusikali, viiendaks on „Kolmas noorus", mis oli ka kaalumisel kui võimalus ESTO-l esitamiseks. Valik langes „1919" kasuks selle isamaaliku tagapõhja tõttu, mis on teatavas mõttes vastukaaluks teistele ESTO-l ettekandmisele tulevatele näidenditele.

Ja „Kolmas noorus", millal näeb meie teatripublik seda? Autori hääles võis kuulda teatavat kahjatsevat alatooni kui ta ütles, et „see vist jääbki mängimata." — Aga miks? Kuna osa lauljaist- näitlejaist on oma töökohtade tõttu pidanud Lakewoodist mujale asuma.

Nagu pealkiri vihjab, on „1919" ajaliselt määritletud lavateos. Tegelikult toimuvad sündmused ajavahemikus 1918. aasta vana-aasta õhtust kuni 1920. aasta alguskuudeni — ajal, mil toimus Vabadussõda, mis on ka muusikali taustaks. Siiski ei ole tegemist sõjasündmuste esitamisega ja püssi ka ei lasta, kui keegi peaks pauku kartma, kuna sündmused toimuvad tagalas. Muusikalis on dramaatilisi momente, on põnevust, et kuidas see asi välja tuleb, on armastust, on noorte suurt isamaalisust, on huvitavaid kujusid. Nagu näiteks teenijatüdruk Mahta, kelle kohta vabatahtlik Jaagup Parm leiab, et „see naine on kangem kui veebel Joovik, küll oskab käsutada." Kuid siiski leiab, et kui sõda läbi, siis „selle ma võtan kaasa, talus just niisugust käsutajat vaja."

Omaette paari moodustavad kolonel Johannes Kaarmäe ja tema abikaasa Amanda, kes lubab „ma vaikin kui haud", kui on vaja kellegi käest midagit teada saada. Keskne osa muusikalis on Hannes Voogil, lauljal „Estoniast", kes end läbinisti ära vihastab, kui talle öeldakse tõtt, kuna see käib tema enda kohta. Ja siis on seal major Artur Raamets ja tema abikaasa, aga nendest me praegu rohkem ei räägi.

„1919" näitejuhiks on Leida Lepik, muusikajuhiks Lembit Koorits ning saatemuusikat pakub 7-liikmeline orkester. Tegelasteks on Harry Verder (major Raamets), Aime Martinson Andra (tema naine), Heinz Riivald (Hannes Voog), Ralf Sams (kolonel Kaarmäe), Daisy Kuusalu (tema naine), Laine Lya Pals (teenijatüdruk Mahta), Ferdinand Rikka (vabatahtlik Jaagup Parm) ning Karin Koorits, Anne Koorits, Andres Savi ja Erik Savi — koolinoored.

Uue muusikali ametlik esietendus toimub Torontos 12. juulil kuigi 9. juunil Lakewoodis toimus eel-etendus. See mõiste ehk on natuke uus, kuid ameerika teatrites tihti ettetulev.

Miks „1919"? Lembit Koorits, kes on nii muusikali teksti kui ka muusika autoriks vastas sellele, et Vabadussõja motiive on meie lavadel vähe kasutatud ja paguluses vaevalt midagi tehtud. Sellest siis ka teema valik muusikaliks.

Nii et, mida arvata muusikalist, mille pealkirjaks on number? Kõige parem viis sellele küsimusele vastuse saamiseks on seda vaatama minna. Muusikal nagu muusikal ikka, seal on laulu, sündmustikku, põnevust ja intriige. Ja kui Hannes Voog laulab „Oh päike paista varsti vabal kodumaal", siis kõlab see tänapäevalisena, mis sellest, et pealkiri ütleb 1919.

Kirjandust ESTO-84 pidustustel

Senistel ülemaailmsetel eestlaste kokkutulekutel pole kunagi liiga ohtralt pakutud kirjandust. Nii on see ka ESTO-84 puhul, kus tähtsaimaks kirjanduslikuks ürituseks on kirjanike endi esinemise tõttu kahtlemata kirjanduslik-muusikaline ennelõuna, reedel, 13. juulil kell 11.30 Royal York hotellis.

Sõnalises osas on esinejaiks Põhja-Ameerika mandri ulatuses asuvad sõnameistrid. Oma rikkalikku ja mitmekülgset luulevalikut pakuvad seekord kuulajaile Salme Ekbaum, Ivar Ivask, Urve Karuks, Valeria Kimberg-Kotkas, Eduard Krants, Hannes Oja ja Aarand Roos.

Proosat pakuvad kolm väga erinevat loojat, seda nii oma esinemise kui ka esitatava tõttu. Alfred Kurlents kõneleb teemal „Eesti kirjanduse omapärane õitseng Kanadas — läbi roosade prillide vaadatuna". Dr. Kurlentsi sõnavõtt on huumoriküllane ja kindlasti naerulaginaid tekitav.

Väga huvitava ettekande peab noor Elin Toona oma vanaisast Ernst Ennost.

Esitatavat võib nimetada kirjandusloliseks pärliks, kuna selle algmaterjaliks on luuletaja abikaasa, Elin Toona vanaema, märkmikud abieluaastaist Haapsalus ja Tartus, samuti lugusid Ernst Enno viimasest haigevoodis veedetud ajast.

Sama huvipakkuv on kindlasti ka Heino Susi poolt esitatav katkend tema uuest teoksil olevast romaanist. Uus romaan käsitleb rindesõdurite saatust pärast kodumaalt lahkumist kuni Tshehhi põrguni ja Siberi teekonna alguseni.

Kaugema külakostina esitatakse veel katke Rootsis elunevate kirjanike ühisloomingust „Seitse lugu kolmele keelele",

mille autoreiks on Helga Nõu, Enn Nõu ja Ilona Laaman.

Luuletajate ja kirjanike ettekanded on läbi põimitud muusikapaladega. Siin tuleks esile tõsta Stokholmi Eesti Noorte Koori esinemist. Muusikalist osa rikastavad veel solistid Martin Krooni viiulil, Boris Bagger kitarril. ja Jan Järvlepp tshellol.

Kirjandus-muusikalisele ennelõunale järgneb lõunasöök laureaatide austamiseks. Ka see üritus on mõeldud laiemale publikule — kirjanduse ja kunstisõpradele — osavõtmiseks. Lõunasöögil kuuldakse meie armastatud Aarne Viisimaad Rootsist. Samas esitab Ene Rämmeld külalisena Prantsusmaalt Aleksis Ranniti uuemat luuleloomingut. Lõunasöögil presideerib kirjandusloolane ja Oklahoma ülikooli professor dr. Ivar Ivask, aupatrooniks on Neeme Järvi. Eelregisteerimised teha Eesti Kunstide Keskusele, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6.

Nende kahe ürituse koordinaatoriks on Hilja Viirlaid.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Neeme Järvi tulevasel hooajal Los Angeleses

Los Angelese Filharmoonikud on teatavaks teinud oma 1984/85 hooaja programmi. Sellest nähtub, et neil on õnnestunud saada dirigendiks meie kuulsa Neeme Järvi, kes dirigeerib seal 28. veebruarist 10. märtsini, kokku üheksal kontserdil, kahe eri kavaga.

Kontserdid toimuvad Los Angelese Muusikakeskuse kontserdisaalis, mis kannab nime „Dorothy Chandler Pavilion".

Seeria-abonentidele olevat programmid juba välja saadetud. Üksikkontsertide piletid tulevad müügile suve keskpaigu, mil paremad piletid on tavaliselt seeriate kaupa reserveeritud. Väga harva olevat aga kontserdid täielikult eelmüügil välja müüdud.

Ed. Tubina „Barbara von Tisenhusen" rootsi ooperisse?

Stokholmi Kuningliku Ooperi uus sheff Lars af Malmborg kavandab kultuurivahetust Eestiga, s.t. „Estonia" teatriga Tallinnas, märgib „Aftonbladet". Ta teostab selle tõttu lähemal ajal reisi Tallinna vastavate läbirääkimiste pidamiseks.

Ette on nähtud siinse ooperi külalisõit estoonlastele, kuid seniajani pole veel otsustatud mida eesti ooperipublikule kavatsetakse esitada.

Kuid plaanide kohaselt on „Estonia" ooperiansamblil kavas küllasõit ka Stokholmi,

kusjuures ei peeta võimatuks, et külastatakse ka mõnda teist Rootsi linna.

Sel juhul võiksid kõne alla tulla ainult Göteborg ja Malmö.

Ooperisheff af Malmborg ütleb, et tal on äärmiselt kahju, et „Estonial" pole praegu kavas Eduard Tubina ooperit „Barbara von Tisenhusen" — seda sooviks ta meeleldi näha Kuningliku ooperi laval.

Kui aga estoonlased ooperit ei esita, on võimalik, et Stokholmi ooper võtab selle ise oma kavva.

Sel juhul oleks see Eduard Tubina täielik „läbilöömine" ka rootsi lavadel.

Teatavasti esitas Göteborgi Storan Tubina „Krati", mis pälvis nii publiku kui ka arvustajate täieliku menu.

Kolm Estonia Koori liiget, kes esitasid koori perekondlikul tuluõhtul katkeid P. Ardna operetist „Kalurineiu", mis tuleb esitamisele ESTO-84 pidustuste nädalal. Foto: Vaba Eestlane

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval 19. juunil 1984 — Tuesday, June 19, 1984

Sündmuste kalender

Teisipäeval, 19. juunil kell 7.30 õ. Tartu Instituudis prof. R. Taagepera loeng „Kas N. Liit l.-aafrikastumas?"

EELK Usuteaduse Instituudi VII õppeaasta loengute periood 24. juunist kuni 6. juulini Wycliffe College'is Toronto Ülikoolis.

Ava-jumalateenistus 24. juunil kell 4 p.l. Vana Andrese kirikus.

Reedel, 6. juulil kell 19.30 Metropolitan United kirikus juubelikontsert.

Laupäeval, 7. juulil Seedrioru Suveharja pidustused, kell 21.00 Seedrioru vabaõhuteatris J. Metua naljamäng „Rummu Jüri".

Esmaspäeval, 9. juulil pärast Suurt Solistide Kontserti kohtumine Roy Thomson Hall'i aiaterrassil.

Teisipäeval, 10. juulil kell 15.00 Peetri kirikus Õnne Laikve kontsert.

Eesti Kunstnike Koondise Torontos erinäitus „Tervitus Esto-le" Metropolitan Toronto raamatukogus 9.—14. juulini.

ESTO-84 8.—15. juulil Torontos.

Petseri kooli kokkutulek

ESTO-84 ajal toimub Petseri kooli kokkutulek teisipäeval, 10. juulil kella 14.30 — 17.00-ni Royal York Hotellis Newfoundland ruumis. Informatsiooniks helistada H. Pedel, telef. (416) 791-1844 (õhtuti).

Jaanipäeval vabaõhujumalateenistus St. Catharinesis

Pühapäeval, 24. juunil kell 1 p.l. on St. Catharinesi Pauluse koguduse jaanipäeva jumalateenistus hr. O. Sauga farmis. Eeskujulikku ja looduslikult ilusasse tallu on varemail aastail alati tulnud rohkesti osavõtjaid. Koraale saadab puhkpillide ansambel Mark Liho juhatusel. Teenistuse peab õp. Gnadenteich.

O. Sauga farm asub St. Catharinesi linna lähistel. Torontost või Niagara Fallsist tulles Queen Elisabethilt pöörata välja 7-ndale Streetile, sõites järve vastassuunas, s.t. lõuna poole umbes 1 km, kus paremal teetähis juhatab talu juurde.

Jumalateenistuse järele on kohvilaud kaetud koguduse naisringi ja perenaiste poolt.

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu

krundide ümber.

B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

Jõekäärul müüa SUVITUSKRUNT

üheruumilise majaga.

Tel. 622-4650

MÜÜA

2 mag. toaga talvekindel SUVILA Muskokas koos mööbli ja paadiga, 1,5 aakrit maad, 95 jalga järvekallast. Naabrid eestlased. Küsitav hind $40.000.—. Tel. 481-9520

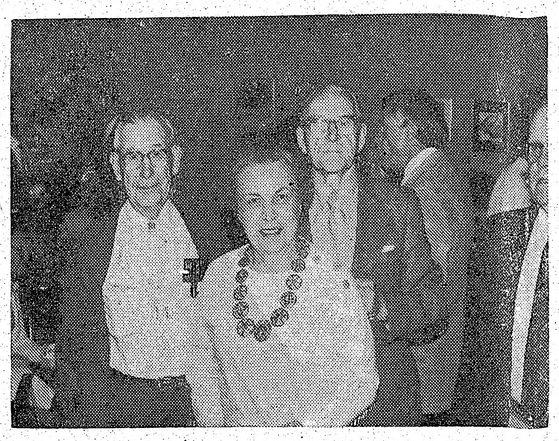

Alberta eestlasi Red Deer muuseumis eesti osakonna avamispäeval. Pildil vasakult Hans Moos, dr. Rita Matiisen ja Oskar Reining.

Eesti osakond Red Deer muuseumis

Pühapäeval, 27. mail 1984 eestlased Red Deerist, Edmontonist, Calgaryst ja teistest Alberta keskustest kogunesid Red Deeri linnas, et osa võtta Red Deer ja District muuseumi uue tiiva ametlikust avamisest. Tähtsam väljapanek Pioneer Gallery ruumide uues tiivas koosneb eesti rahvariiete ja ajalooliste esemete näitusest. See püsiv väljapanek austab eesti asunikke, kes koondusid Medicine River orus aastasajandi pöördel.

Külaliste lauas avamisteremoonia puhul olid tuntud kohalikud tegelased ja ametiisikud, nende seas Red Deer linnapea ja kohalik provintsivalitsuse esindaja. Kohal oli ka Kanada valitsuse esindajana minister John Munro. Muuseumi avamisest võttis osa umbes kuussada inimest.

Eesti väljapanek oli võimaldatud Medicine Valley Eesti Seltsi lahke toetuse läbi.

Ettevõte viidi läbi dr. Rita Matiiseni juhtimisel ja tema väsimatu töö abil. Kohalike eestlaste abiga alustati esemete korjamist ja nende asendamist kus tuli puudus.

Paljud esemed väljapanekul on nüüd tegevuse lõpetanud Medicine Valley Eesti Seltsi viimane annetus. Väljapanek muuseumis on loodud, et alles hoida eesti asunike mälestust, kes asusid siia provintsi osasse kui Alberta oli veel põlismets. Viimane kauaaegne seltsi president oli Arnold Matiisen.

Muuseumi väljapanekus on kolm näidet rahvarõivastest. Kuigi suurem osa asunikke Medicine Valley rajoonis pärines Virumaalt, rahvariided näitavad valikut aga ka mujalt Eestist. Niisiis on esitatud Vaivara, Mustjala ja Tõstamaa rahvariietus. Rahvariided ja ka teistest esemetest tehti Torontos

Nooremaid osavõtjaid Red Deer muuseumi eesti osakonna avamispäeval. Pildil vasakult Linda Vahtra, Ann Holtz ja Linda Peet.

eesti rakenduskunstnike poolt Lilla Tombaki juhatusel. Ehtsate esemete seas leidub 1884. a. Piibli Raamat, üks käsitsitehtud koolipink 1909. aastast, loodud eesti koolis Medicine River orus ja üks ehtne Eestist toodud hõbesõlg. Näitusel on ka üks moodne koopia traditsioonilisest laekast, rikkalikult rahvamustrite ja motiividega nikerdatud. Veel mõned väiksemad esemed täiendavad näituse komplekti. Näituse taustaks on Eesti lipp, pildid asunike elust ja suur Euroopa kaart, kus Eesti on silmapaistvalt märgitud. Kaart on dr. Rita Matiiseni kadunud abikaasa Voldemar Matiiseni käsitöö.

Selle eesti rahvakultuurilise väljapaneku loomine on tähtis samm Alberta ja Kanada rahvale, eriti eesti päritoluga kanadalastele.

Näituse püsival kujul asutamine tunnustab seda tähtsat osa, mida eesti talumehed ja asunikud mängisid Kanada rajamisel.

Eestlased ei ole enam nii silmapaistvad Alberta provintsis, kui nad kord olid, kuid eestlaste ettevõtlikkus ja töökus on rajanud kindla põhja tänapäevaseks ja tuleviku eduks siin maal.

Peale ametlike tseremooniate ja muuseumi vaatlemise, umbes viiskümmend inimest, eestlased ja sõbrad, kogunesid dr. Rita Matiiseni kodus Red Deer linnas. Koosviibimine oli eriti lõbus, sest sealjuures õnnitleti ka dr. Matiisenit tema seitsmekümneviienda sünnipäeva puhul. See koosviibimine võimaldas eestlastel igast provintsinurgast kohata ja üksteist tundma õppida. Eriti palju huvi tunti dr. Matiiseni põhilise töö vastu, mis kandis vilja muuseumi avamisel. Koosolijad tunnustasid ühel häälel, et see kultuuriline saavutus peegeldad palju dr. Rita Matiiseni pühendatud tööd.

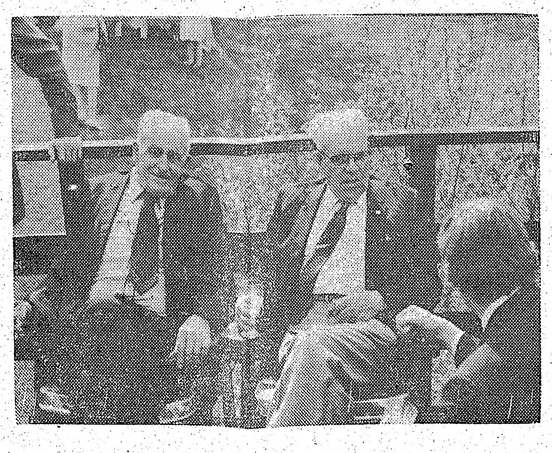

Red Deer muuseumisse eesti osakonna avamine tõi eestlasi kokku mitmelt poolt, pildil vasakult J. Tipman ja August Liivam.

Kiriklik tegevus ESTO-84 ajal

Avajumalateenistus Eesti lipu juubeli tähistamisega — Kirikukongress — Lõunaaegsed orelikontserdid Oikumeeniline lõpu-jumalateenistus

ESTO-84 päevad lähenevad. EELK Kanada praostkonna poolt antakse informatsiooni kiriku osast selles, kusjuures eriti on mõeldud väljaspool Kanadat elavatele õpetajatele ja koguduste liikmeile.

AVAJUMALATEENISTUS

Pühapäeval, 8. juulil, kell 10 hommikul ESTO-84 AVAJUMALATEENISTUS Vana-Andrese kirikus, 383 Jarvis Street, ühes sinimust-valge 100. aasta juubeli tähistamisega. Kirikust minnakse otse edasi ESTO-84 avapidustustele.

HOMMIKUPALVUSED

Igal päeval toimuvad Peetri kirikus kell 8.30 hommikul, väljaarvatud esmaspäeval, 9. juulil hommikupalvused, mil palvus toimub kell 8 homm., kus kohal on kõik usuteadlaste konverentsist osavõtjad. Teenivad külalisvaimulikud.

USUTEADLASTE KONVERENTS

Esmaspäeval, 9. juulil USUTEADLASTE KONVERENTS algusega kell 8 hommikul palvusega Toronto Peetri kirikus, 817 Mt. Pleasant Rd. Osavõtjad: kirikuõpetajad, ülikooli professorid ja õp. kandidaadid. Kavas on ette nähtud:

Dr. J. Taul — Uuemad voolud süstemaatilises teoloogias.

Õp. E. Heinsoo — Poolt- ja vastuväited naiste ordinatsiooni küsimuses. Ettekanne saadetakse õpetajatele maikuu lõpul.

Õp. E. Pähn — Ettepanekud liturgia ühtlustamiseks ja Agenda uuendamiseks.

Usuteadlaste konverents toimub enne lõunat kella 8.00 kuni 12.00, lõunavaheaeg 12.00—13.00 ja lõunasöök samas paigas. Peetri kirikus leiab aset ka Kirikukongress kell 13.00—17.00.

KIRIKUKONVERENTS

Usuteadlaste konverentsil vastuvõetud otsuste teatavaks tegemine ja üldkokkuvõte usuteadlaste konverentsil esinenud probleemidest.

Õp. T. Vaga usuteaduslik ettekanne — Püha Vaim Luteri Kirikus.

Õp. T. Nõmmik'u ettekanne — Kristus ja skautlus — skautlus ja kristlus.

Kohal algatatud küsimused.

Läbirääkimised.

Kirikukongressist võtavad hääleõigusega osa:

1) Peapiiskop, piiskop, konsistooriumi liikmed,

2) praostid, kõik õpetajad ja organistid,

3) koguduste nõukogu poolt valitud esindajad, igalt 3 esindajat.

4) igalt koguduselt üks tema täiskogu poolt valitud saadik,

5) kõik emeeritused.

Mitmete õpetajate poolt on avaldatud soovi, et ülemaailmsed kokkutulekud ei tohiks mitte kujuneda ainult pikkade referaatide kuulamiseks, vaid ka otsuste tegemiseks olulistes küsimustes meie kirikuelus. Kanada praostkond kui korraldaja loodab meie piiskoppide kaasabile, et need üritused kujuneksid kõigile rahuldavaks.

ORELIKONTSERDID

Lõunaaegsed ORELIKONTSERDID külalisorganistide poolt toimuvad dr. Toi organiseerimisel Vana-Andrese kirikus kell 12 päeval.

ÕHTUSED NOORTE ÜRITUSED

Vana Andrese ja Peetri kirikus toimuvad veel õhtused noorte üritused ESTO '84 ajal, millest täpsemad kavad selguvad hiljem.

ESTO-84 LÕPUJUMALATEENISTUS

ESTO-84 lõpujumalateenistus on oikumeeniline ja toimub 15. juulil kell 2 p.l. St. Pauli kirikus, 227 Bloor St. East.

Skautide Kilimandzhaaro-plaan varises kokku

Kanada skautide Aafrika-matka kava, millest osavõtjaiks oli registreeritud ka viis eestlast, sai ootamatu lõpu möödunud esmaspäeval. Torono peakorter, kes asja oli organiseerinud, pidi teatama matka ärajätmisest. Põhjuseks oli Tansaania valitsuse otsus matkaseltskonna maksustamise osas. Esialgu oli lubadus, et Kanada skaudid maksavad sõidu-, toidu-, ekskursioonide- ja lubade kulud samal alusel nagu kohalikud Tansaania elanikud. Nüüd teatati Tansaania valitsuse poolt ,et skaute koheldakse välisturistidena ja kõik kulud tõusevad kuni neljakordseks. Selle hinnaga ei ole skautidel võimalik matkata. Tansaania meelemuutuse põhjuseks on maa halb majandus ja kohutav valuutapuudus.

Enesetapupomm lõhkes Liibanonis

BEIRUT — Lõhkeainega laetud must Merzedes lendas õhku kolme Iisraeli sõjaväeveoki juures Lõuna-Liibanonis, surmates autojuhi ja vigastades viit Iisraeli sõdurit.

Märtsiküüditamine hävitas eesti talupojaseisuse

Göteborgis mälestati eesti talu ja talupoja hävitusaktsiooni

STOKHOLM (EPL) — Eesti rahva suurim küüditustragöödia tolmus 35 aastat tagasi märtsi lõpul. Siis anti okupatsioonivõimu poolt lõplik löök eesti taludele ja talupoegadele ligi 100.000 inimese sundasumisele viimisega. Talud jäid tühjaks ja nende elanikud saadeti loomavagunites vastu tundmatule tulevikule, vahet tegemata vanuste vahel. Võõras võim rajas sel viisil teed kolhoosidele, kuna surmani hirmunud inimesed ei julgenud enam vastupanu osutada— kahe nädalaga loodi „vabatahtlikult" 3000 kolhoosi.

Seda traagilist sündmust tuletasid meelde Göteborgi eesti organisatsioonid — Eestlaste Esindus Göteborgis. Põhjala Tütred-Kalevipoeg lipkond ja Tallinna lipkond koos ürituse peakorraldajaga ning algatajaga — Eesti Põllumeeste Kogude Esindusega Rootsis, ökumeenilise mälestusjumalateenistusega. Teenisid õp. J. Reesalu ja ülempreester N. Suursööt.

Järgneval aktusel Eesti Majas kõnelesid EPK esinduse esimees Rudolf Schmuul ja Eesti Päevalehe peatoimetaja J. Kokla. Mõlemad üritused olid väga rahvarohked. Aktuse muusikalises osas esines sopran Hilja Ivalo, Annus Rävälä „Vorkuta värsse" luges Aita Päts.

R. Schmuul märkis, et kuna 35-e aasta eest toimunud küüditamisaktsioon tõi ajaloolise muudatuse Eesti vaba talupojakihi hävitamise näol, siis on see meile eriti traagiline sündmus.

Märtsiküüditamisest on jäänud arvutuid tundmatuid haudu Siberi tühimaadele, neid mälestati vaikse leinaseisakuga.

Peatoimetaja J. Kokla puudutas pikemalt küüditamise taustast, nende läbiviimisest ja ulatusest. Aktuse lõpusõnad ütles Eestlaste Esindus Göteborgis esimees Albert Uukareda.

wintario

14. juunil peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. F573799, sama number ilma eelneva täheta võitis $25.000, $100.000 — A438707, F893271 ja A733303, $10.000 — 756290 ja 907953, $1000 — 96710, $100 — 2277, $10 — 538 ja $50 segijärjekorras numbrid 137945. Nädala müstilise preemiavõidu, Mercury Topaz'i võitsid piletid 842890, „Preemia plahvatuse" võidu $25.000 — 689200, „Avasta Ontariot" nädalalõpu võidu piletid 321197 ja 175966.

Sahharov olevat elus ja terve

Kui läänemaailmas räägitakse, et N. Liidu dissident Andrei Sahharov on surnud näljastreigi tagajärjel, siis N. Liit oma teates on selle uudise teinud naeruväärseks ja öelnud, et Sahharov ning tema abikaasa Jelena Bonner on hea tervise juures ega pole surnud. Tassi uudistes öeldi, et võibolla Lääne psühholoogilise sõja keskusis tahetakse meeleldi kuulda erisuguseid uudiseid, aga venelastel polevat midagi muud öelda.

ENKSTG õpilaste kokkutulek

EESTI NOORSOO KASVATUSE SELTSI TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI endiste õpilaste kokkutulek Esto-84 ajal Torontos toimub neljapäeval, 12. juulil kell 3 p.l. — või kohe peale rongkäiku ja sellele järgneva vabadusnõudluse lõppu, ilusas Sheraton Centre Hotellis (123 Queen St. West), otse üle tee „Uue Raekoja Väljakust (Nathan Phillips Square)", kuhu lõpeb pidulik rongkäik. Hotellis on teisel korrusel varutud omaette n.n. „Wentworth Room", kus pakutakse võileibu ja kohvi. Ka on seal saadaval uus kogumik kooli mälestusi.

Osavõtust palutakse teatada hiljemalt 5. juuliks kas Helle Jõgi'le: 2368 Queen St. East, apt. 7, Toronto Ont. M4E 1H4, tel. (416) 699-0757, või Ellen Irs'ile: 132 Humbercrest Blvd., Toronto, Ont. M6S 4L3, tel. (416) 762-5329.